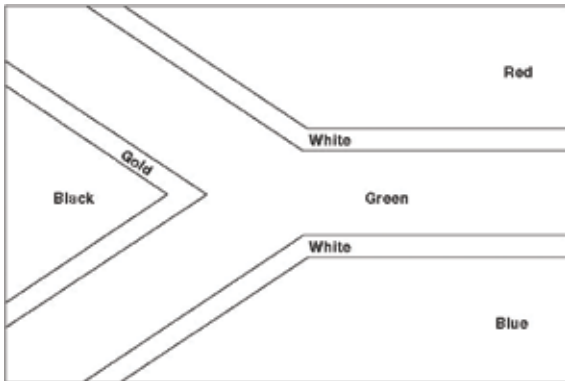

MAMETLELELO 1

FOLAGA YA BOSETŠHABA

- (1) Folaga ya bosetšhaba e khutlonnetsepa, e bolelee jwa nngwe le seripa go feta bophara.
- (2) E bontsho, bogauta, botala jwa tlhaga, bosweu, bokhibidu jwa tšhilisi le botala jwa loapi.
- (3) E nale le banta le le tala la popego ya Y e e leng bophara jwa nngwe-tlhano ya fologa. Methalo e e fa gare ya banta e simolola mo dikhutlong tse di fa godimo le kwa tlase go bapa le seikokotlelo sa folaga, di kopanela fa gare ga folaga, e tsewelele ka go rapalala go fitlha bogare-bofelo jwa karolo e e phaphalalang.
- (4) Lebanta le letala, le tsentswe fa gare ke bosweu, kwa godimo le kwa tlase, mme go ya kwa seikokotlelong sa folaga, ke losi la gauta. Losi lengwe le lengwe lo bophara ba nngwe-sometlhano jwa folaga.
- (5) Khutlotharo e e fa thoko ga seikokotlelo sa folaga e ntsho.
- (6) Lebanta le le rapaletseng kwa godimo, le bokhibidu jwa tšhilisi, mme lebanta le le rapaletseng kwa tlase le botala jwa loapi. Bophara jwa lebanta lengwe le lengwe le bophara jwa nngwe-tharo ya fologa.

Black = Bontšho

Gold = Gauta

White = Botšhweu

Green = Botala

Red = Khibidu

Blue = Botala jwa loapi

MAMETLELELO 1A

MAFELO A DIPOROFENSE

[Mamettlelelo 1A e tsemtswe ke k. 4 ya Molaotheo Tlhabololo ya Bolesomepedi ya Molao wa 2005 mme e emetswe ke k. 1 Molaotheo Tlhabololo ya Bolesometharo ya Molao wa 2007 le Molaotheo Tlhabololo ya Bosomethataro ya Molao wa 2009.]

Porofense ya Kapa Botlhaba

[Kgaoganyo ya Porofense ya Kapa Botlhaba e emetswe ke Molaotheo Tlhabololo ya Bolesometharo ya Molao wa 2007.]

Mmepe No. 3 wa Mamettlelelo 1 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 6 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 7 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 8 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 9 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 10 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 11 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya Foreisetata

Mmepe No. 12 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 13 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 14 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 15 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
Mmepe No. 16 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya Gauteng

[Kgaoganyo ya Porofense ya Gauteng e fetotswa ke Molaotheo Tlhabololo ya Bosomethataro ya Molao wa 2009.]

Mmepe No. 4 mo Kitsisong 1490 ya of 2008 ya Mamettlelelo 1 go Kitsiso 1998 ya 2005

[Go kaiwa ga Mmepe No. 4 go emetswe ke k. 1(a) ya Molaotheo Tlhabololo ya Bosomethataro ya Molao wa 2009.]

Mmepe No. 17 wa Mamettlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

- Mmepe No. 18 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 19 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 20 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 21 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya KwaZulu-Natal

[Kgaoganyo ya Porofense ya KwaZulu-Natal e emetswe ke Molaotho Tlhabololo ya Bolesometharo ya Molao wa 2007.]

- Mmepe No. 22 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 23 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 24 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 25 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 26 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 27 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 28 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 29 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 30 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 31 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 32 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya Limpopo

- Mmepe No. 33 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 34 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 35 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 36 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005
- Mmepe No. 37 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya Mpumalanga

- Mmepe No. 38 wa Mametlelelo 2 to Notice 1998 of 2005
- Mmepe No. 39 wa Mametlelelo 2 to Notice 1998 of 2005
- Mmepe No. 40 wa Mametlelelo 2 to Notice 1998 of 2005

Porofense ya Kapa Bokone

Mmepe No. 41 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 42 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 43 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 44 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 45 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya Bokone Bophirima

[Kgaoganyo ya Porofense ya Bokone Bophirima go fetotswe ke Molaotheo Tlhabololo ya Bosomethataro ya Molao wa 2009.]

Mmepe No. 5 in Notice 1490 of 2008

[Go kaiwa ga Mmepe No. 5 go emetswe ke k. 1(b) ya Molaotheo Tlhabololo ya Bosomethataro ya Molao wa 2009.]

Mmepe No. 46 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 47 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 48 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Porofense ya Kapa Bophirima

Mmepe No. 49 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 50 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 51 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 52 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 53 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

Mmepe No. 54 wa Mametlelelo 2 mo Kitsisong 1998 ya 2005

MAMETLELELO 2

MAIKANO LE DITUMELO TSE DI MASISI

[Mametlelelo 2 tlhabolotswe k. 2 ya Molao 35 wa 1997 e bile e emetswe ke k. 18 ya Molaotheo Tlhabololo wa Borataro wa Molao wa 2001.]

Maikano kgotsa tshepiso ya boikanyego jwa Moporesidente le Moporesidente wa nama-o-tshwere

1. Moporesidente kgotsa Moporesidente wa nama-o-tshwere, fa pele ga Moatlhodimogolo, o tshwanetse go ikana/tshepisa boikanyego jaana:

Fa pele ga botlhe ba ba kokoaneng fano, le ka temogo e e tletseng ya tiro e e masisi ya go amogelwa jaaka Moporesidente wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, nna, A.B. ke ikana/tshepisa ka tlhoafalo gore ke tla nna boikanyego go Rephaboliki ya Aforika Borwa, mme ke tla obamela, ela tlhoko, tshegetsa le go babalela Molaotheo le melao yotlhe ya Rephaboliki, e bile ke tlhomamisa le go solofetsa ka pelo yotlhe gore ka metlha ke tla-

- rotloetsa se se tla tswelatsang, le go ema kgatlhanong tsotlhe tse di ka senyang Rephaboliki;
- Sireletsa le go tswelatsa ditshwanelo tsa maAforika Borwa otlhe;
- go dira ditiro tsa me ka nonofo le dineo tsotlhe tsa me le go ya ka kitso le bokgoni jotlhe jwa me;
- go direla botlhe tshiamo; le
- Go direla Rephaboliki ka boineelo le batho botlhe ba yona

(Fa a ikana: Ka ga jaalo a Modimo a nthuse.)

Maikano kgotsa tshepiso ya boikanyego jwa motlatsa-Poresidente

2. Motlatsa-Moporesidente fa pele ga Moatlhodimogolo, kgotsa moatlhodi yo mongwe yo o tlhophilweng ke Moatlhodimogolo o tshwanetse go ikana/tshepisa boikanyego jaana:

Fa pele ga botlhe ba ba kokoaneng fano, le ka temogo e e tletseng ya tiro e e masisi ya go amogelwa jaaka Motlatsa-Moporesidente wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, nna

A.B. ke ikana/tshepisa ka tlhoafalo gore ke tla nna boikanyego go Repaboliki ya Afrika Borwa, ke tla obamela, ela tlhoko, tshegetsa le go babalela Molaotheo le melao yotlhe ya Rephaboliki, e bile ke tthomamisa le go solofetsa ka pelo yotlhe gore ka metlha ke tla –

- rotloetsa se se tla tswelatsang, le go ema kgatlanong tsotlhe tse di ka senyang Rephaboliki;
- nna mokhanselara yo o bonnete le boikanyego;
- go dira ditiro tsa me ka nonofo le dineo tsotlhe tsa me le go ya ka kitso le bokgoni jotlhe jwa me le bonnete go ya ka letswalo la me;
- go direla botlhe tshiamo, le
- Go direla Rephaboliki ka boineelo le batho botlhe ba yona.

(Fa aikana: Ka ga jaalo a Modimo a nthuse.)

Maikano kgotsa ditumelo tse di masisi tsa Ditona le Batlatsatona

3. Tona nngwe le nngwe le Motlatsatona mongwe le mongwe, fa pele ga Moatlhodimogolo kgotsa moatlhodi a neetswe dithata ke Poresidente ya Lekgotla la Molaotheo, o tshwanetse go ikana/dumela jaana:

Nna, A.B. ke ikana/tlatsa ka tlhoafalo gore ke tla nna boikanyego go Rephaboliki ya Aforika Borwa, ke tla ikobela, tlotla le go tshegetsa Molaotheo le melao yotlhe e mengwe ya Rephaboliki, e bile ke ikemisetsa go dira tiro ya me jaaka Tona/Matlatsatona ka tlotlo le seriti, go nna mokhanselara yo o bonnete le boikanyego, ga nkitla ke ntsha diphiri ka tthamalalo kgotsa e seng ka tthamalalo, le go dira tiro ya me ka boineelo le bokgoni jwa me.

(Fa e le maikano: A Modimo a nthuse jalo.)

Maikano kgotsa ditumelo tse di masisi tsa ditokololo tsa Kokoano Bosetšhaba, baemedi ba leruri ba diporofense mo Khanseleng ya Bosetšhaba le ditokololo tsa palamente ya Porofense

4. (1) Ditokololo tsa Kokoano Bosetšhaba, baemedi ba leruri mo Khanseleng ya Bosetšhaba ya Diporofense le Ditokololo tsa Palamente ya Porofense, fa pele ga Moatlhodimogolo kgotsa Moatlhodi yo o neilweng dithata ke Moatlhodimogolo, ba tshwanetse ba ikana kgotsa go tlatsa jaana:

Nna, A.B. ke ikana/dumela ka tlhoafalo gore ke tla nna boikanyego go Rephaboliki

ya Aforika Borwa le go ikobela, tlotla le go tshegetsa Molaotheo le melao yotlhe e mengwe ya Rephaboliki, ke solofetsa ka tlhomamiso go dira ditiro tsa me jaaka tokololo ya Kokoano Bosetšhaba/moemedi wa leruri mo Khanseleng ya Bosetšhaba ya Diporofense/tokololo ya Palamente ya Porofense ya C D ka moo ke tla kgonang. (Fa e le maikano: A Modimo o nthuse jalo.)

- (2) Batho ba ba tlatsang phatlalero mo Kokoanong Bosetšhaba, boemedi jwa leruri mo Khanseleng Bosetšhaba ya Diporofense kgotsa Palamente ya Porofense ba ka ikana kgotsa ba tlatsa go ya ka karolwana ya(1) fa pele go motshwara marapo wa Kokoano, Khansela kgotsa Palamente, go ya fela gore seemo ke sefe.

Maikano kgotsa ditumelo tse di masisi tsa ditonakgolo le ditokololo tsa Makgotlakhuduthamaga a Diporofense

5. Tonakgolo ya porofense, le tokololo nngwe le nngwe ya kgotla ya Khuduthamaga ya porofense, fa pele ga Moathlodimogolo kgotsa moatlhodi o a nopotsweng ke Moathlodimogolo, o tshwanetse go ikana/ itlama jaaka go latela: Nna, A.B. ke ikana/itlama ka tlhoafalo, gore ke tla nna boikanyego go Rephaboliki ya Aforika Borwa le gore ke tla obamela, ka tlotla le go tshegetsa Molaotheo le molao otlhe o mongwe wa Rephaboliki; e bile ke imemisetsa go tshegeetsa maemo a ofisi ya me jaaka Tonakgolo/tokololo ya Lekgotla la Khuduthamaga ya porofense ya CD ka tlotlo le seriti; go nna mogakolodi wa boammaruri le boikanyego; go se upolole ka tlhamalalo kgotsa ka go se tlhamalale morero mongwe le mongwe, o beilweng mo botshepeging ba me; le go dira ditlamego tsa ofisi ya me ka tlhoafalo le ka bojotlhe ba bokgoni ba me. (Mo lebakeng la ikano: A Modimo a nthuse jalo.)

Maikano kgotsa ditumelo tse di masisi tsa Batlhankedi ba Boatlhodi

6. (1) Moatlhodi mongwe le mongwe kgotsa moatlhodi wa nama-osa- tshwere, fa pele ga Moathlodimogolo kgotsa moatlhodi yo mongwe yo o nopotsweng ke Moathlodimogolo, o tshwanetse a ikana kgotsa a tlhomamisa jaaka go latela: Nna A.B. ke ikana/tlhomamisa ka tlhoafalo gore, jaaka Moatlhodi wa Kgotlatshekelo ya Molaotheo/ Kgotlatshekelokgolo ya E.F./G.H. Kgotlatshekelo, ke tla nna boikanyego go Rephaboliki ya Aforika Borwa, ke tla tshegetsa ka ba ka sireletsa Molaotheo; e bile ke tla tsamaisa bosiamisi go batho botlhe ka go lekana ntle le

poifo, ditlhotlho kgotsa kgobeelo, go ya ka Molaotheo le molao.

(Fa e le mo lebakeng la ikano: A Modimo o nthuse jalo.)

- (2) Motho yo o tlhomilweng mo ofising ya Moatlhodimogolo wa Kgotlakgolo ya makgaolakgang yo o setseng e se moatlhodi ka nako ya go tlhomiwa go o o tshwanetse a ikana kgotsa a tlhomamisa fa pele ga Moatlhodimogolo wa Kgotlatshekolo ya Molaotheo.
- (3) Batlhankedi ba bosiamisi, le batlhankedi ba bosiamisi ba namao- sa-tshwere, ba e seng baatlhodi, ba tshwanetse go ikana/go tlhomamisa mo mabakeng a peomolao ya bosetšhaba.

MAMETLELELO 3

DITSAMAISO TSA DITLHOPHO

[Mametelelo 3 e tlhabetse ke k. 2 ya Molaotheo Tlhabololo wa Bone wa Molao wa 1999 le k. 19 ya Molaotheo Tlhabololo wa Borataro wa Molao wa 2001, k. 3 ya Molaotheo Tlhabololo wa Borobongwe Molao 21 ya 2002 le k. 1 ya Molaotheo Tlhabololo ya Bosomenne ya Molao wa 2008.]

KAROLO-A

Ditsamaiso tsa Ditlhopho tsa Badiredipuso go ya Molaotheo

Tiriso

1. Tsamaiso e e tlhalosiwang mo Mametelelong e, e diragadiwa ka nako tsotlhe fa –
  - (a) Kokoano Bosetšhaba e kopana go tlhophha Poresidente, kgotsa Mmusakgotla kgotsa Motlatsa Mmusakgotla wa Kokoano ;
  - (b) Lekgotla la Bosetšhaba la Diporofense le kopana go tlhophha Modulasetilo, Motlatsa-Modulasetilo; kgotsa
  - (c) Kgotlapeomolao ya porofense e kopana go tlhophha Tonakgolo ya porofense kgotsa Mmusakgotla kgotsa Motlatsa-Mmusakgotla wa Kgotlapeomolao.

Ditlhagiso

2. Motho yo o tshwereng marapo mo pitsong e mo go yone mametelelo e, e dirang o tshwanetse go kopa gore go tlhagisiwe bontlhopheng mo pitsong.

Ditlhokego tse di tshwanetseng

3. (1) Tlhagiso e tshwanetse go dirwa mo foromong e e beilweng go ya ka melao e e umakilweng mo temaneng 9.
  - (a) Foromo e mo go yone go tlhagisiwang maina e tshwanetse go saenwa –
    - (a) ke ditokololo di le pedi tsa Kokoano Bosetšhaba, fa Poresidente kgotsa Mmusakgotla kgotsa Motlatsa-Mmusakgotla wa Kokoano a tlhophiwa;
    - (b) mo boemong jwa baemedi ba le babedi ba Porofense, fa modulasetulo kgotsa Motlatsamodulasetulo wa Lekgotla la Bosetšhaba la Porofense a tlhophiwa;

kgotsa

- (c) ke ditokololo di le pedi tsa Kgotlapeomolao ya Porofense e e maleba, fa Tonakgolo ya Porofense kgotsa Mmusakgotla kgotsa Motlatsa-Mmusakgotla wa Palamente a tlhophiwa.
- (3) Motho yo go tlhagisitsweng leina la gagwe o tshwanela go bontsha fa a amogela go tlhophiwa ka go saena foromo ya tlhagiso kgotsa foromo nngwe ya mofuta mongwe e e kwadilweng go netefatsa.

Kitsiso ya maina a bontlhopheng

- 4. Mo pitsong e mo go yone Mametlelelo e, e dirang, motshwaramarapo o tshwanelwa go itsise maina a batho ba ba tlhagisitsweng jaaka bontlhopheng, mme ga a letle kganetsanyo.

Ntlhopheng a le mongwe

- 5. Fa go tlhagisiwa ntlhopheng a le mongwe, motshwaramarapo o tshwanelwa ke go bolela fa ntlhopheng yo, a tlhophilwe.

Tsamaiso ya ditlhopho

- 6. Fa go tlhagisitswe bontlhopheng ba feta bongwe –
  - (a) Boutu e tshwanelwa go dirwa kwa kopanong ka bolato ya sephiri;
  - (b) tokololo nngwe le nngwe e e teng, kgotsa fa e le kopano ya Lekgotla la Bosetšhaba la Diporofense, Porofense nngwe le nngwe e e emetsweng mo pitsong e ka nna ya latlhela boutu e le nngwe; mme
  - (c) motshwaramarapo o tshwanelwa ke go bolela ntlhopheng yo o boneng diboutu di le dintsi gore ke ena yo o tlhophilweng.

Tsamaiso ya go ntshetsantle/tlosa

- 7. (1) Fa go se na ntlhopheng yo o boneng diboutu di le dintsi, ntlhopheng yo o boneng diboutu tse di kwa tlase, o tshwanelwa go tlosiwa mme go tswelelwa go boutelwa bontlhopheng ba ba setseng go ya ka temana ya 6, Tsamaiso e e tshwanelwa ya boelediwa go fitlhela ntlhopheng a bona palo ya bontsi ba diboutu.
- (2) Fa go dirisiwa karolwana ya(1), ba le babedi kgotsa go feta ba bontlhopheng o mongwe le mongwe a bone diboutu tse di kwa tlase, boutu e nngwe e tshwanetse

ya dirwa ya bontlhopheng ba, mme ya boelediwa ka mo go kgonegang go tthomamisa gore ke ofe wa bontlhopheng yo o tshwanelwang ke go tloisiwa.

Dipitso tse dingwe

- 8 . (1) Fa go tlhagisitse bontlhopheng ba le babedi fela, kgotsa fa go sala bontlhopheng ba le babedi morago ga tsamaiso ya ntshetsontle e sena go dirisiwa, mme bontlhopheng bao ba bona diboutu tse di lekanang, kopano e nngwe e tshwanetse ya tshwarwa mo malatsing a le supa ka nako e e tla bong e beilwe ke motshwaramarapo.
- (2) Fa go bidiwa kopano e nngwe gape go ya ka karolwana ya(1), tsamaiso e e beilweng mo mametlelong e, e tshwanelwa ya salwa morago kwa kopanong/pitsong eo jaaka o kare ke kopano ya ntlha ya dithopho tsa go nna jalo.

Melawana

9. (1) Moatlhodimogolo o tshwanetse go dira melawana e e kaelang –
- (a) tsamaiso ya dipitso tse di amiwang ke Mametlelelo e;
  - (b) ditiro tsa motho mongwe yo o tshwereng marapo mo kopanong yo mothale o, le motho mongwe yo o thusang motho yo a tshwerweng marapo;
  - (c) foromo e ditlhagiso(maina) di diriwang mo go yone; le
  - (d) mokgwa o go bouta go tshwanelang go dirwa ka teng.
- (2) Melawana e, e tshwanetse ya anamisiwa ka tsela e Moatlhodimogolo a beileng ka teng.

[Karolo 9 e emetswe ke k. 19 ya Molao 34 wa 2001.]

KAROLO B

Kaelo ya go Tlhomamisa Botsayakarolo jwa Makoko mo Dikemeding tsa Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense

1. Palo ya baemedi mo kemeding ya porofense go Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense eo lekoko le nang le tshwanelo ya bona, e tshwanetse go tlhomamisiwa ka go ntsifatsa palo ya manno a lekoko le a tshwereng mo kgotlapeomolaong ya porofense ka lesome le go arola karabo ka palo ya manno mo kgotlapeomolaong, go bo go tlhakannwa le nngwe.
2. Fa palelo mo mabakeng a 1 e naya phetiso e e sa monngweng ke baemedi ba ba neilweng lekoko mo mabakeng, phetiso e tshwanetse go gaisana le diphetiso tse di tshwanang le ona a a kokoanelang ke lekoko kgotsa makoko mangwe le mangwe, mme baemedi bangwe le bangwe ba ba sa abiwang mo boemeding ba tshwanelwa ke go abelwa lekoko kgotsa makoko ka tlhomagano ya lefetiso le le kwa godimodimo.
3. Fa diphetiso tse di akanngwang mo karolong 2 di lekana, baemedi ba ba sa abiwang mo boemeding ba tshwanetse go abelwa lekoko kgotsa makoko, le phetiso e e tshwanang ka tatelano ya palo ya diboutu e e kwa godimo go ya go e e kwa tlase, tse do rekotilweng tsa makoko ao, ka motsi wa ditlhopho tsa bofelo malebana le leggotlapeomelao la porofense e e amegang,

[Karolo 3 e tlaleleditswe ke k. 2 ya Molaotheo Tlhabololo ya Bone ya Molao wa 1999 le go emelwa ke k. 3 ya Molaotheo Tlhabololo ya Borobongwe ya Molao wa 2002 le k. 5(a) ya Molaotheo Tlhabololo ya Bosomenne ya Molao wa 2008.]

4. Fa makoko a feta bongwe a a nang le tshalo e e lekanang a rekotile palo e e lekanang ya diboutu mo ditlhophong tsa bofelo tsa leggotlapeomelao la porofense e e amegang, leggotlapeomelao le le amegang le tshwanetse go abela baemedi ba ba sa abiwang mo kemeding ya lekoko ka tshalo eo ka tsela e e inyalanang le temokerasi.

[Nttha 4 e tlaleleditswe ke k. 5(b) ya Molaotheo Tlhabololo ya Bosomenne ya Molao wa 2008.]

MAMETLELELO 4

MAKALA A KGOLAGANO A TIRAGATSO A BOKGONI JWA PEOMOLAO A BOSETŠHABA LE A POROFENSE

KAROLO A

- Tsamaiso ya dikgwa tsa tlhologo
- Bolemi
- Boemelaofane, ntle le a boditšhabatšhaba le a bosetšhaba
- Taolo ya dipholo golo le malwetse
- Dikhasino, tsa mabelo, go iteka lesego la madi, ntle le kemonokeng ya dikgogo tsa madi tsa bosetšhaba le tsa metshameko
- Tshireletso ya badirisi
- Tsa setso
- Tsamaiso ya tsa matlhotlhapelo
- Thuto mo dikgatong tsotlhe ntle le thuto ya diyunibesithi le dikolo tsa katiso;
- Tikologo
- Ditirelo tsa boitekanelo
- Matlo
- Molao wa tlhago le wa setso mo taolong ya Kgaolo 12 ya Molaotheo.
- Tsweletso ya intaseteri
- Maikaelelo a puo le taolo ya dipuo tsa semmuso go fitlha fa dikaelong tsa karolo 6 ya Molaotheo e rolela ka totobalo go peomolao ya porofense bokgoni ba peomolao
- Ditirelo tsa phasalatso tse di laolwang kgotsa tse di rulaganyeditsweng ka tthamalalo ke puso ya porofense ka taelo ya karolo 192
- Pabalelo ya tlhago, ntle le diphaka tsa bosetšhaba, ditshingwana tsa tlhago tsa bosetšhaba le metswedi ya lewatle
- Sepodisi go fitlha fa ditaello tsa kgaolo 11 ya Molaotheo di rolelang lekgotlapeomolao la porofense bokgoni ba peomolao.
- Taolo ya kgotlelelo
- Tlhabololo ya setšhaba
- Dituelo tsa tshutiso ya dithoto

- Madirelomagolo a porofense tebang le makala a tiragatso ya Mametlelelo ê, le Mametlelelo 5.
- Dipalangwa tsa botlhe
- Ditiro tsa botlhe go ya ka ditlhokego tsa mafapha/porofense fela, mo go diragatseng maikarabelo a bona, go tsamaisa ditiro, segolo jang tse ba di abetsweng go ya ka Moloatheo kgotsa molao mongwe.
- Togamaano le tlhabololo ya Kgaolo
- Melao ya dirori le dipalangwa tsa tsela
- Tshomarelo ya mmu
- Bojanala
- Kgwebo
- Boeteledipele ba setso go ya ka dikaelo tsa Kgaolo 12 ya Moloatheo
- Kgolo/Tlhabololo ya metsesetoropo le magae
- Dilaesense tsa dirori
- Ditirelo tsa loago

KAROLO B

Merero e e latelang ya pusoselegae go ya ka tlhaloso ya karolo 155(6)(a) le(7):

- Kgotlelego ya loapi
- Melawana ya go aga
- Ditlamelo tsa tlhokomelo ya bana
- Tlamelo ya motlakase le gase
- Ditirelo tsa botimamolelo
- Bojanala ba selegae
- Boemeladifofane tsa bommasepala
- Bologamaano ba bommasepala
- Ditirelo tsa boitekanelo tsa bommasepala
- Dipalangwa tsa botlhe tsa bommasepala
- Ditirelo tsa ditiro tsa bommasepala tsa botlhe tebang fela le ditlhokego tsa ga mmasepala mo go diragatseng maikarabelo a go tsamaisa ditiro tse ba di rwesitsweng ka totobalo mo Moloatheong o, kgotsa molao mongwe le mongwe.
- Dipontune, diferi, dijiti, dipier le maemelo kepe ntle le taolo ya tsamaiso ya dikepe le merero ya boditšhabatšhaba le ya bosetšhaba le merero mengwe e e amegang.

MAMETLELELO 4: MAKALA A KGOLAGANO A TIRAGATSO A BOKGONI JWA PEOMOLAO A BOSETŠHABA LE A POROFENSE

- Tsamaiso ya mekgwa ya go laola merwalela mo mafelong a go agilweng mo go ona Melawana ya kgwebo
- Metsi le ditirelo tsa go tloswa ga leswe go totilwe fela dithulaganyo tsa dikabelo tsa metsi a a leswe a selegae le dithulaganyo tsa go tsholola metsi a matlwana-boithusetso.

MAMETLELELO 5

MAKALA A TIRAGATSO A BOKGONI JWA MOLAO WA POROFENSE FELA

KAROLO A

- Matlhabelo
- Tirelo ya diambulense
- Diakhaefe ntle le diakhaefe tsa bosetšhaba
- Dilaaborari ntle le dilaaborari tsa bosetšhaba
- Dilaesense tsa nnotagi
- Dimmusiamo ntle le dimmusiamo tsa bosetšhaba
- Togomaano ya Porofense
- Merero ya setso ya porofense
- Boitapoloso le mafeloboitapoloso le didiriswa tsa porofense
- Metshameko ya porofense
- Ditsela le pharakano ya porofense
- Ditirelo tsa kalafo ya diruiwa ntle le taolo ya borutegi

KAROLO B

Merero e e latelang ya pusoselegae go fitlha fa e atolotsweng ka karolotlaleletso 155(6)(a) le(7):

- Mabopo le mafelo a boitumediso
- Diboto tsa papatso le go bewa mo pepeneneng ga dipapatso mo mafelong a botlhe
- Diphuphu, dintlo tsa pabalelo ya baswi, mafelo a go fisiwa ga ditopo
- Phepafatso
- Taolo ya letshwenyo go botlhe
- Taolo ya ditheo tse di gwebang ka nnotagi
- Mafelo a bonno, tlhokomelo le go epelwa ga diphologolo
- Go dirwa ga magora le magora
- Neelo ya dilaesense tsa dintšwa
- Neelo ya dilaesense le taolo ya ditheo tse di rekisetsang botlhe dijo

- Didirisiwa tsa mafelo-selegae
- Mafelo a metshameko mo mafelong-selegae
- Dimmaraka
- Matlhabelo a ga mmasepala
- Diphaka le mafeloboitapoloso a ga mmasepala
- Ditsela tsa ga mmasepala
- Lerata le le kgotlelang tidimalo
- Matlhatlhelo a diphologolo tse di mo kgolegolong Mafelo a botlhe
- Go tlosiwa ga matlakala, dithothobolo, le tshololo ya mantle
- Kgwebo ya mo mmileng
- Dipone tsa mo mmileng
- Pharakano le boemeladirori

MAMETLELELO 6

DITHULAGANYO TSA KGABAGANYO

[Mametlelelo 6 e tshabolotswe ke k. 20 ya Molaotheo Tlhabololo wa Ntliha wa Molao wa 1997, ke k. 5 ya Molaotheo Tlhabololo wa Bobedi wa Molao wa 1998 le ke k.20 ya Molaotheo Tlhabololo wa Boratari wa Molao wa 2001.]

Dithanolo

1. Mo Mametlelelong e, ntle le fa go sa nyalane le bokao –

“Nagalegae” e bolela karolo ya Rephaboliki eo, pele ga Molaotheo wa pele o simolola go dirisiwa, e neng e kaiwa, go ya ka molao wa maloba wa Aforika Borwa, jaaka e e ikemetseng kgotsa e e ipusang;

“Molaotheo o mošwa” bolelela Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa wa 1996;

“Thulaganyo Taolo ya Maloba” e bolela melao e e neng ya gatisiwa le go dirisiwa pele ga Molaotheo wa pele;

“Molaotheo wa pele” e bolela Molaotheo wa pele wa Rephaboliki ya Aforika Borwa wa 1993 (Molao 200 wa 1993).

Tsweletso ya molao o o leng teng

2. (1) Melao yotlhe e e neng e dirisiwa fa Molaotheo o mošwa o tsena tirisong, e tla tswelela go nna mo tirisong, go ya ka –
  - (a) Tlhabololo nngwe le nngwe kgotsa go phimolwa gotlhelele; le
  - (b) kgolagano le Molaotheo o mošwa.
- (2) Molao wa pele o tswelelang go diriswa go ya ka tematlaleletso (1) –
  - (a) ga o na tiriso ya kakaretso, go dikgaolo kgotsa ka mokgwa mongwe go feta eo, e neng e nale yona pele Molaotheo wa maloba o tsengwa tirisong, ntle le fa o tshabolotswe go nna le matla a kakaretso; le
  - (b) o tswelela pele go diriswa ke bothati jo bo neng bo o dirisa fa Molaotheo o mošwa o tsena tirisong, go ya ka Molaotheo o mošwa.

Tihaloso ya molao o o leng teng

3. (1) Ntle le fa go sa tsamaelaneng le bokao kgotsa go se maleba, taelo ka ga molao mongwe le mongwe yo o neng o dirisiwa fa Molaotheo o mošwa o tsena taolong –
  - (a) tebang le Rephaboliki ya Aforika Borwa kgotsa naga legae (ntle le fa e ama tikologo e ya sedika) e tshwanetse go tsewa jaaka taelo e bolelang ka ga Rephaboliki ya Aforika Borwa go ya ka Molaotheo o mošwa;
  - (b) tebang le Palamente, Ntlokokoano Bosetšhaba, kgotsa Senoto, e tshwanetse go tsewa jaaka taelo e bolelang ka ga Palamente, Ntlokokoano Bosetšhaba kgotsa Khansele ya Bosetšhaba ya diporofense go ya ka Molaotheo o mošwa;
  - (c) tebang le Moporesidente, Motlatsa Moporesidente, Tona, Motlatsa Tona kgotsa Kabinete, e tshwanetse go tsewa jaaka e bolelang ka ga moporesidente, Motlatsa Moporesidente, Tona, Motlatsa Tona kgotsa Kabinete go ya ka Molaotheo mošwa, go ikaegilwe ka temana 9 ya Mametlelelo eno;
  - (d) tebang le Moporesidente, ya Senoto, e tshwanetse go tsewa jaaka e bolelang ka ga Modulasetulo wa Khuduthamaga Bosetšhaba ya Diporofense;
  - (e) tebang le kgotlapeomolao ya Porofense, Tonakgolo, Khuduthamaga ya Khansele kgotsa leloko la Khuduthamaga ya Khansele ya Porofense, e tshwanetse go tsewa jaaka e bolelang ka ga kgotlapeomolao ya Porofense, Tonakgolo, Khuduthamaga ya Khansele kgotsa leloko la Khuduthamaga phetisi go ya ka Molaotheo o mošwa, karolotlaleletso 12 ya Mametlelelo e; kgotsa
  - (f) tebang le puo ya semmuso kgotsa dipuo, e tshwanetse go tsewa fa e bolela e nngwe ya dipuo tsa semmuso go ya ka molaotheo o mošwa.
- (2) Ntle le fa go sa tsamaelane le bokao kgotsa go se maleba, taelo ya molao wa maloba e e sa ntse e setse –
  - (a) tebang le Palamente, kgotla ya Palamente, kgotsa Ntlokokoano Khuduthamaga ya theomelao kgotsa karolo ya Rephaboliki kgotsa nagalegae, e tshwanetse go tsewa fa e bolela –
    - (i) Palamente go ya ka Molaotheo o mošwa, fa taelo ya molao o, e abilwe kgotsa e rebotswe go ya ka Molaotheo wa pele kgotsa Mametlelelo eno, go Khuduthamaga ya bosetšhaba; kgotsa
    - (ii) Kgotlapeomelao ya Porofense, fa taolo ya molao o, e abilwe kgotsa e rebotswe go ya ka Molaotheo wa pele kgotsa Mametlelelo e, go Khuduthamaga ya Porofense.

- (b) tebang le Moporesidente wa Naga, Tonakgolo, Motsamaisi kgotsa Mokhuduthamaga-mogolo mongwe, Kabinete, Khansele ya ditona kgotsa Khansele ya Khuduthamaga ya Rephaboliki kgotsa ya nagalegae, e tshwanetse go tsewa fa e bolela –
- (i) Moporesidente go ya ka Molaotheo o mošwa, fa taolo ya molao o, e abetswe Khuduthamaga ya bosetšhaba go ya ka Molaotheo wa pele kgotsa go ya ka Mametlelelo e; kgotsa
  - (ii) Tonakgolo ya Porofense go ya ka Molaotheo o mošwa, fa taelo ya molao o, e abetswe Khuduthamaga ya Porofense, go ya ka Molaotheo.

Ntlokokoano Bosetšhaba

4. (1) Mongwe le mongwe yo e neng e le leloko, kgotsa mongwe wa batsamaisi ba Ntlokokoano Bosetšhaba fa Molaotheo o mošwa o tsena mo taolong, o tla nna leloko kgotsa mongwe wa batsamaisi ba Kokoano Bosetšhaba go ya ka Molaotheo o mošwa, e bile o tla nna mo tirisong go ya ka Molaotheo mošwa.
- (2) Go ya ka tlhaloso ya tematlaleletso (1), Ntlokokoano Bosetšhaba e tshwanetse go tsewa jaaka ekare e tlhomilwe go ya ka Molaotheo o mošwa go fitlha ka 30 Moranang, 1999.
- (3) Go ya karolo 49(4) ya Molaotheo o mošwa, Ntlokokoano Bosetšhaba e bopilwe ka maloko a le 400 boemong jwa paka ya yona, e e khutlang ka 30 Moranang 1999.
- (4) Melawana le ditaolo tsa Ntlokokoano Bosetšhaba tse di dirisiwang fa Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong, di tla tswela go dirisiwa ntle le fa di ka tlhabololwa kgotsa tsa phimolwa.

Tiro ya Palamente e e sa fediwang

5. (1) Tiro nngwe le nngwe ya Ntlokokoano Bosetšhaba e e sa fediwang fa Molaotheo o mošwa o tsena tirisong e tshwanetse go tsweliswa go ya ka Molaotheo o mošwa.
- (2) Tiro nngwe le nngwe ya Senoto e e sa fediwang fa Molaotheo o mošwa o tsena tirisong e tshwanetse go fitsetsa go Khansele ya Bosetšhaba ya Diporofense go tsweliswa ke Khansele go ya ka Molaotheo o mošwa.

Ditlhopho tsa Kokoano Bosetšhaba

6. (1) Ga go ditlhopho tsa Ntlokokoano Bosetšhaba tse di tla tshwarwang pele ga 30 Moranang, 1999 ntle le fa Ntlokokoano Bosetšhaba e phatlaladitswe go ya ka karolo 50(2) ya Molaotheo o mošwa, morago ga godiriwa ga tshitshinyo ya go tlhoka boikanyego go Moporesidente go ya ka karolo 102(2) ya Molaotheo o mošwa.
- (2) karolo 50(1) ya Molaotheo o mošwa e kgaphelwa thoko go fitlhela ka 30 Moranang, 1999.
- (3) Le fa Molaotheo wa pele o phimotswe, Mametlelelo 2 ya Molaotheo o, jaaka o tlabelotswe ka Tlaetso A mo Mametlelelong eno, o ama –
  - (a) ditlhopho tsa ntlha tsa Ntlokokoano Bosetšhaba go ya ka Molaotheo o mošwa;
  - (b) go latlhegelwa ke boloko jwa Ntlokokoano go ka ka mabaka ntle le a a tlhalositsweng mo karolo ya 47(3) ya Molaotheo o mošwa; le
  - (c) go tlatswa ga diphatlhatiro tsa Ntlokokoano, le tlaleletso, tshkatsheko, le tiriso ya manaane a maina a makoko a sepolotiki, go tlatso diphatlhatiro, go emela ditlhopho tsa bobedi tsa Ntlokokoano go ya ka Molaotheo o mošwa.
- (4) Karolo 47(4) ya Molaotheo o mošwa e kgaphelwa thoko go fitlhela ditlhopho tsa bobedi tsa Ntlokokoano Bosetšhaba go ya ka Molaotheo o mošwa.

Khansela ya Bosetšhaba ya Diporofense

7. (1) Boemong jwa nako e e felang ka bonako, pele ga kopano ya ntlha ya kgotlapeomolao ya Porofense, e e tshwariwang fela morago ga ditlhopho tsa yona tsa ntlha go ya ka Molaotheo o mošwa –
  - (a) selekanyo sa baemedi ba makoko a sepolotiki mo Khansela Bosetšhaba ya Diporofense e tshwanetse go tshwana le selekanyo se se dirisitsweng go tlhophela kemedi ya maloko a le (10) lesome ya basenoto, ba ba tlhophilweng go ya ka karolo 48 ya Molaotheo wa pele; le
  - (b) kabo ya baemedi ba leruri le baemedi ba ba kgethegileng ba makoko a a emetsweng mo kgotlapeomolao wa diporofense bo ntse jaana:

MAMETLELELO 6: DITHULAGANYO TSA KGABAGANYO

POROFENSE	BAEMEDI BA LERURI	BAEMEDI BA BA KGETHEGILENG
1. Kapa Botlhaba	ANC5 NP 1	ANC 4
2. Foreisetata ANC4	VF1 NP 1	ANC 4
3. Gauteng	ANC3 DP1 VF1 NP 1	ANC3 NP 1
4. KwaZulu-Natal	ANC3 DP1 VF1 NP 1	ANC2 IVP 2
5. Mpumalanga	ANC4 VF1 NP 1	ANC 4
6. Kapa Bokone ANC3	VF1 NP 2	ANC2 NP 2
7. Porofense ya Bokone	ANC 6	ANC 4
8. Bokone Bophirima	ANC4 VF1 NP 1	ANC 4
9. Kapa Bophirima ANC2	DP1 NP 3	ANC1 NP 3

- (2) Lekoko le le emetsweng mo go Kgotlapeomelao ya Porofense le –
- tshwanetse go supa baemedi ba leruri go tswa go ba e neng e le maloko a Senoto fa Molaotheo o mošwa o tsena mo taolong, ba bile ba ikemiseditse go nna baemedi ba leruri; le
  - ka go tlhopa batho ba bangwe go nna baemedi ba leruri fa go se ope wa basenatoro kgotsa palo e e sa lekaneng e sa ikemisetsa.

- (3) Kgotlapeomelao ya Porofense e tshwanetse go supa baemedi ba leruri go ya ka tekanyetso ya makoko a emetsweng.
- (4) Ditematlaleletso (2) le (3) di dira fela mo go tlhlongweng ga ntlha ga baemedi ba leruri ba Khausele ya Bosetšhaba ya Diporofense.
- (5) Karolo 62(1) ya Molaotheo mošwa ga e amane le go supiwa le go tlhlongwa ga Basenatoro jaaka baemedi ba leruri go ya ka karolo e.
- (6) Melawana le ditaolo tsa Senoto tse di dirisiwang fa Molaotheo o Mošwa o tsena mo taolong, di tshwanetse go dirisiwa mo mererong ya Khuduthamaga ya Bosetšhaba go ya ka fa di ka dirisiwang, go fitlha di tlhabololwa kgotsa di phimolwa.

Ba ba kileng ba nna Basenatoro

8. (1) Yo o kileng a nna mosenatoro a bile a se mo boemeding ba Khuduthamaga ya Bosetšhaba ya Diporofense, o tshwanetse go nna leloko la kgotlatheomelao ya Porofense e a neng a e emetse jaaka mosenatoro go ya ka karolo 48 ya Molaotheo wa pele.
- (2) Fa mosenatoro a ithlaphela go se nne leloko la kgotlapeomelao ya Porofense, o tla tsewa gore o rotse tiro jaaka mosenatoro letsatsi pele ga Molaotheo o mošwa o tsena taolong.
- (3) Tuelo, ditetlo le ditshiamelo tsa yo a neng a le mosenatoro mme a tlhomilwe jaaka moemedi wa leruri kgotsa e le leloko la Kgotlatheomelao ya Porofense, ga di a tshwanela go fokotswa ka gope fa a tsena tirong e.

Khuduthamaga ya Bosetšhaba

9. (1) Mongwe le mongwe yo o neng a le Moporesidente, Motlatsa Moporesidente, Tona kgotsa Motlatsa Tona go ya ka Molaotheo wa pele, o tswellets ka maemo a jaana fa Molaotheo o mošwa o tsena mo taolong, go dumelelang le karolwana(2) ya Molaotheo mošwa.
- (2) Go fitlha ka 30 Moranang, 1999, dikarolo 84, 89, 90, 91, 93 le 96 tsa Molaotheo o Mošwa, di tshwanetse go tsewa le go utlwiswa jaaka di thagelela mo Tlaleletsong B ya Mametlelelo e.
- (3) Karolwana(2) ga e thibele Tona e e neng e le mosenatoro fa Molaotheo o mošwa o tsena taolong go tswellets go nna Tona, jaaka go thagisitswe mo karolo 91(1)(a) ya Molaotheo o Mošwa, go ya ka fa karolo e e beilweng ke Tlaleletso B.

Dikgotlatheomelao tsa Diporofense

10. (1) Mongwe le mongwe yo e neng e le leloko kgotsa mongwe wa Batsamaisi ba Kgotlapeomelao fa Porofense ya Molaotheo o mošwa o tsena mo taolong, o tla tswelela go nna leloko kgotsa mongwe wa batsamaisi ba Kgotlapeomolao ya Porofense go ya ka Molaotheo o mošwa, mme a tsweletsapele tiro ya gagwe ya boloko kgotsa botsamaisi go ya ka Molaotheo o mošwa le Molaotheo wa Porofense o o ka tlhangwang.
- (2) Kgotlapeomolao ya Porofense e e tlhamilweng go ya ka karolwana(1) e tshwanetse go kaiwa jaaka e e tlhophilweng ka Molaotheo o mošwa go fitlhelela ka 30 Moranang 1999 fa letlha la yona le khutla.
- (3) Go fitlha bokhutlo jwa paka ya yona e e khutlang ka 30 Moranang 1999, le go ya ka karolo 108(4), kgotlatheomelao ya Porofense e tla botšwa ke palo e e akaretsang maloko a kgotlapeomolao ya Porofense go ya ka Molaotheo wa pele le palo ya basenatoro ba ba fetogileng maloko a kgotlapeomolao ya Porofense go ya ka karolwana 8 ya Mametlelelo e.
- (4) Melawana le ditaolo tsa kgotlapeomelao ya Porofense, tse di neng di dirisiwa fa Molaotheo o mošwa o tsena mo taolong, di tswelela go dirisiwa, ntle le fa di ka tlhabololwa kgotsa tsa fetolwa.

Ditlhopho tsa Dikgotlapeomolao tsa Diporofense

11. (1) Le fa Molaotheo wa pele o phimotswe, Mametlelelo 2 ya Molaotheo oo, jaaka e tlhabolotswa ka Tlaleletso A mo Mametlelelong e, e a dira –
- (a) go ditlhopho tsa ntlha tsa kgotlapeomolao ya Porofense go ya ka Molaotheo o mošwa;
- (b) go lathegelwa ke boloko ba kgotlapeomolao ka mabaka mangwe ntle le a a neetsweng go karolo 106(3) ya Molaotheo o mošwa; le
- (c) go thiba diphatlatiro tsa kgotlapeomolao, go emisetsa, go boeletsela le go dirisa manaane a maina a makoko go thiba diphatlatiro, go fitlhelela ka nako ya ditlhopho tsa bobedi tsa kgotlapeomolao go ya ka Molaotheo o mošwa.
- (2) Karolo 106(4) ya Molaotheo o mošwa e emisitswe nakonyana tebang le kgotlapeomolao ya Porofense go fitlha nako ya ditlhopho tsa bobedi go ya ka Molaotheo o mošwa.

Dikhuduthamaga tsa Diporofense

12. (1) Mongwe le mongwe yo e neng e le Tonakgolo kgotsa leloko la khuduthamaga ya Porofense fa Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong/taolong, o tla tswelela ka maemo a, go ya ka Molaotheo o mošwa le fa e le Molaotheo mongwe le mongwe wa Porofense, o o ka tlhomiwang, go ikaegilwe ka tematlaleletso (2).
- (2) Go fitlhelela fa Tonakgolo e e tlhophilweng ka ditlhopho tsa pele tsa kgotlatheomelao ya Porofense, go ya ka Molaotheo o mošwa, e simolola tiro, kgotsa Porofense e tsenya Molaotheo wa yona taolong, go laola gore go tlike eng pele, dikarolo 132 le 136 tsa Molaotheo o mošwa, di tshwanetse go tsewa jaaka di tlhagelela mo go Tlaleletso C ya Mametlelelo e.

Melaotheo ya Diporofense

13. Molaotheo wa Porofense o o amogetsweng pele Molaotheo o mošwa o tsena tirisong, o tshwanetse go dumelelana le karolo 143 ya Molaotheo o mošwa.

Thebolelo ya melao go Diporofense

14. (1) Molao malebana le morero o o tlhalositsweng mo Mametlelelo 4 kgotsa 5 tsa Molaotheo o mošwa, tse, pele Molaotheo o mošwa o tsena tirong, di neng ditsamaisiwa ke bothati jwa khuduthamaga ya Bosetšhaba, e ka rebolwa ke Moporesidente ka kgoeletso, go bothati taolo jo bo leng mo khuduthamaga ya Porofense e e tlhophilweng ke Khansele ya Khuduthamaga ya Porofense.
- (2) Go fitlha mo mabakeng a kgontshang thebolo ya molao mo tematlaleletso (1) gore e diragatswe ka botlalo, Moporesidente a ka dira kgoeletso ya go –
  - (a) tlhabolola kgotsa baakanya molao o gore o tlhaloganyege le go dirisiwa;
  - (b) fa thebolo e sa ame karolo yotlhe ya molao, go fedisiwa le go amogelwa seshwa kgotsa ntle le ditlhabololo le dipakaanyo kgotsa ntle le tsona go tswana le mo go temana (a), ditaello tseo tirelo e welang ka fa tlase ga tsona, kgotsa ka moo di amegang ka teng ke ditirelo; kgotsa
  - (c) laola nthla nngwe le nngwe e e tlhokegang, e e bakilweng ke thebolelo, go akaretsa go sutisiwa kana go sutiswa nakwana ga badiri le fa e le go sutisiwa ga matlotlo, disuga, ditshwanelo le ditlamego, go tswa kgotsa go ya go khuduthamaga ya bosetšhaba kgotsa ya porofense kgotsa lefapha lengwe le lengwe la puso, botsamaisi, ditirelo tsa pabalesego kgotsa setheo sengwe.

- (3) (a) Kgatiso ya lekwalothebolo kgoeletso lengwe le lengwe le le ntshitsweng go ya ka temana(1) kgotsa(2) le tshwanetse go fetisetwa go Kokoano Bosetšhaba le go Khuduthamaga ya Bosetšhaba ya Diporofense mo matsatsing a a lesome 10 morago ga kgatiso ya lekwalothebolo kgoeletso.
- (b) Fa bobedi, Kokoano Bosetšhaba le Khuduthamaga ya Bosetšhaba ya Diporofense, bo ka swetsa go se amogele lekwalokgoeletso kgotsa kaelo nngwe ya lona, lekwalokgoeletso kgotsa kaelo ya lona, e a fela ntle le go ama kapa go akaretsa –
- (i) boleng jwa ditiro tsotlhe tse di simolotsweng go ya ka lekwalokgoeletso kgotsa kaelo ya lona, pele e fela; kgotsa
- (ii) ditshiamelo le ditšhono, kana ditlamego le dikoloto tse di nnileng teng pele ga go fedisiwa.
- (4) Fa molao o rebotswe go latela temana (1), kumako mo molaong o o ka ga bothati jo bo o diragatsang, e tshwanetse go tsewa fa e kaya bothati jo bo neetsweng taelo ke thebolo eo.
- (5) Thebolo nngwe le nngwe ya molao go ya ka karolo 235(8) ya Molaotheo wa pele, go akarediwa ditlholobolo, dipaakanyo kgotsa go phimolwa le go tlhongwa gape ga molao, le fa ele kgato nngwe le nngwe e e tserweng mabapi le karolo eo, e kaiwa fa e dirilwe go ya ka karolwana e.

Melao e e leng teng, e e leng kwa ntle ga dithata tsa peomolao ya Palamente

15. (1) Bothati jwa Khuduthamaga ya Bosetšhaba jo bo diragatsang taelo ya melao mengwe e e leng kwa ntle ga dithata tsa peomolao ya Palamente fa Molaotheo o mošwa o tsena tirisong, bo tla tsewelelopele go diragatsa melao ya ga jaana go fitlhelela bolaodi taolo jwa bothati jwa khuduthamaga ya Porofense, go ya ka karolwana 14 ya Mametlelelo e.
- (2) karolwana (1) e tla fedisiwa dingwaga tse pedi fa morago ga Molaotheo o mošwa o tsene mo tirisong.

Dikgotlatshekelo

16. (1) Dikgotlatshekelo tsotlhe tse di leng teng, go akaretswa le tsa setso tsa magosi, fa molaotheo o mošwa o tsena mo taolong, di tla tswelapele go dira le go diragatsa boatlhodi go latela molao o o amanang le tsona, mme mongwe le mongwe yo o dirang mo dikgotlatshekelong tse, jaaka motlhankedi wa boatlhodi, le ena o tla ntshetsapele tiro kgotsa go dira, go ya ka melao e e maleba, a laolwa ke –
- (a) tlhabololo nngwe le nngwe kgotsa go phimolwa ga molao oo; le
(b) kgolagano le Molaotheo o mošwa.
- (2) (a) Kgotlatshekelo ya Molaotheo e e tlhomilweng go ya ka Molaotheo wa pele e tla nna Kgotlatshekelo ya Molaotheo go ya ka Molaotheo o mošwa.
(b) ...

[Tematlaleletso 16(2)(b) e phimotswe ke k. 20(a) ya Molaotheo Tlhabololo wa Borataro wa Molao wa 2001.]

- (3) (a) Karolo ya 'Boikuelo' ya Kgotlatshekelo-kgolo ya Aforika Borwa e tla nna Kgotlatshekelo-kgolo ya Boikuelo go ya ka Molaotheo mošwa.
(b) ...

[Tematlaleletso 16(3)(b) e phimotswe ke k. 20(a) ya Molaotheo Tlhabololo wa Borataro wa Molao wa 2001.]

- (4) (a) Karolo ya Porofense kgotsa ya selegae, ya kgotlatshekelo kgolo ya Aforika Borwa, kgotsa Kgotlatshekelokgolo ya Nagalegae kgotsa karolo nngwe ya Kgotlatshekelo eo, e tla nna Kgotlatshekelokgolo go ya ka Molaotheo o mošwa, ntle le go fetola tokologotaelo ya tsona, go ikaegilwe ka dikakanyetso tse di ka tsokaneng di tlhagisiwa ke karolwana(6).
(b) Mang kapa mang yo o dirang kgotsa a tsewa a dira jaaka Poresidente wa Boatlhodi kgotsa motlatsa-Poresidente kgotsa moatlhodi wa Kgotlatshekelo e e jalo, go ya ka Molaotheo o mošwa, go ikaegilwe ka dikakanyetso tse di ka tsokaneng di tlhagisiwa ke karolwana (6).
- (5) Ntle le fa go sa nyalane le diteng kgotsa go fapaane le tsona gotlhelele, kumako ya molao kgotsa tiragatso e kaya –
- (a) kgotlatshekelo Molaotheo go ya ka Molaotheo wa pele, e tshwanetse go bonwa/go tsewa fa e kaya kgotlatshekelo ya Molaotheo go ya ka Molaotheo o mošwa;

- (b) karolo ya Boikuelo ya Kgotlatshekelokgolo ya Aforika Borwa, e tshwanetse go tsewa fa e kaya Kgotsatshekelo kgolo ya Boikuelo; gape karolo ya Porofense kgotsa ya selegae ya Kgotsatshekelokgolo ya Aforika Borwa, kgotsa Kgotsatshekelokgolo ya naga legae kgotsa, karolo kakaretso ya Kgotsatshekelo eo, e tshwanetse go tsewa fa e kaya Kgotsatshekelokgolo.
- (6) (a) Fela fa morago ga Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong, dikgotlatshekelo tsotlhe, go akaretswa popego, tlhamo, tiro ya tsona, maatlataola a tsona le melao yotlhe e e maleba, di tshwanetse go akanyediwa/lekanyediwa ka bonako bo bo kgonegang, go lebilwe thulaganyo ya semolao e e tshwanelang ditlhokego tsa Molaotheo o mošwa.
- (b) Leloko la Kabinete le le lebaneng le tiragatso ya tsa Bosiamisi, morago ga go rerisana le Komišene ya Ditirelo tsa Boatlhodi, le tshwanetse go laola dikakanyetso tse di lebeletsweng, go ya ka temana (a).
- (7) (a) Mongwe le mongwe yo o dirang, fa Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Molao 2001, o tsena mo tirisong, jaaka-
  - (i) Moporesidente wa Kgotsatshekelo ya Molaotheo, o nna Moatlhodimogolo go ya ka tlhaloso ya karolo 167(1) ya Molaotheo o mošwa,
  - (ii) Motlatsa Moporesidente wa Kgotsatshekelo ya Molaotheo, o nna Motlatsa Moatlhodimogolo go ya ka tlhaloso ya karolo 167(1) ya Molaotheo o mošwa,
  - (iii) Moatlhodimogolo, o nna Moporesidente ya Kgotsatshekelokgolo ya Boikuelo go ya ka tlhaloso ya karolo 168(1) ya Molaotheo o mošwa, gape
  - (iv) Motlatsa Moatlhodimogolo, o nna Motlatsa Moporesidente wa Kgotsatshekelokgolo ya Boikuelo go ya ka tlhaloso ya karolo 168(1) ya Molaotheo o mošwa.
- (b) Melao yotlhe, melawana kgotsa dikaelo tse di mo tirisong tse di diriwang ke Moporesidente wa Kgotsatshekelo ya Molaotheo kgotsa Moatlhodimogolo ka bonako pele Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Tlhabololo ya Molao 2001 e tsena tirisong, e tswelela go tsena tirisong go fitlha e phimolwa kgotsa e tlhabololwa.
- (c) Fa fela e sa tsamaelane le bokao kgotsa e se maleba thata, kaetso malebana

le molao mongwe le mongwe kgotsa thulaganyo go Moatlhodimogolo kgotsa go Moporesidente wa Kgotlatshekelo ya Molaotheo, e tshwanetse go ranolwa jaaka kaetso e mabapi le Moatlhodimogolo jaaka go akanngwa mo karolong 167(1) ya Molaotheo o mošwa.

[Tematlaleletso 16(7) e tlaleleditswe ke k. 20(b) ya Molaotheo Tlhabololo wa Borataro wa Molao wa 2001.]

Dikgetse tse di sa welang

17. Dithulaganyo tsotlhe tse di neng di emisitswe mo kgotlatshekelo pele ga Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong, di tshwanetse di atlolwa fela jaaka e kete Molaotheo o mošwa ga o ise o dirisiwe, ntle le fa ditlhokego tsa bosiamisi di bona go le maleba.

Bothati ba Botšhotšhisi

18. (1) Karolo 108 ya Molaotheo wa pele e tla tswelela go dirisiwa go fitlhelela fa Molao wa Palamente, o o solofetsweng go ya ka karolo 179 ya Molaotheo o mošwa, o tsena mo tirisong. Le fa go le jalo, temana e ga e amane ka gope le go tlongwa ga Mokaedi wa Bosetšhaba wa Botšhotšhisi ba Botlhe, go ya ka karolo 179.
- (2) Mmueleli kakaretso, yo o mo tirona a fa Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong, o tla tsweletsa tiro ya gagwe, go ya ka molao o o amanang le yona, a ikaegile ka tematlaleletso (1).

Maikano le tshepisano ya boikanyego

19. Motho yo a tswelelang go dira go ya ka Mametlelelo e, mme a kanne kgotsa a dirile tumelo ya boammaaruri go ya ka Molaotheo wa pele, ga a patelesege go boeletsana maikano a kgotsa tumelo ya boammaaruri, go ya ka Molaotheo o mošwa.

Ditheo Dingwe tsa Molaotheo

20. (1) Mo karolong e, "Ditheo tsa Molaotheo" di kaya;
- (a) Mosireletsi wa Botlhe;
- (b) Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho;

[Tema(b) e tlhabolotswa ke k. 4 ya Molaotheo Tlhabololo wa Bobedi wa Molao wa 1998.]

- (c) Khomišene ya Tekatekano ya Bong;

- (d) Moruni-Kakaretso;
  - (e) Banka ya Resefe ya Aforika Bowa;
  - (f) Khomišene ya Ditšhelete le Matlole;
  - (g) Khomišene ya Tirelo ya Boatlhodi; kgotsa
  - (h) Boto ya Dipuo Tsoatlhe tsa Aforika Borwa.
- (2) Ditheo tsa Molaotheo tse di tlhomilweng go ya ka Molaotheo wa pele di tla tsweletsa tiro go ya ka molao o maleba, mme mongwe le mongwe yo o nang le tiro jaaka leloko la, khomišene, boto ya Banka ya Resefe, Boto ya dipuo tsoatlhe ya Aforika Borwa, Mosireletsi wa botlhe kgotsa Moruni-Kakaretso, fa Molaotheo o mošwa o tsena taolong, o tla tswelela go nna mo tironng eo, go ya ka molao o o lebaneng maemo a a jalo, go ikaegilwe ka –
- (a) go tlhabololwa gongwe le gongwe kgotsa go phimolwa ga molao; le
  - (b) go nyalana le Molaotheo o mošwa.
- (3) Dikarolo, 199(1), 200(1),(3) le(5) le (11) go fitlha go 201 le 206, tsa molaotheo wa pele, di tswelela go dirisiwa go fitlha fa di phimolwa ka Molao wa Palamente o o rebolwang go ya ka karolo 75 ya Molaotheo o mošwa.
- (4) Maloko a Khomišene ya Tirelo ya Boatlhodi, e e umakiwang mo go karolo 105(1) (h) ya Molaotheo wa pele, a felelwa ke boloko jwa khomišene fa maloko a a umakilweng mo karolong 178(1)(i) ya Molaotheo o mošwa a tlhomiwa.
- (5) (a) Khansele ya Volkstaat e e tlhamilweng go ya ka Molaotheo wa pele e tswelela go dira go ya ka molao o maleba, mme mongwe le mongwe yo o dirang jaaka leloko la Khansele fa Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong, o tla tswelela ka maemo a go latela molao o maleba go lebeletswe –
- (i) tlhabololo efe kapa efe kgotsa go phimolwa ga molao; le
  - (ii) go nyalana le Molaotheo o mošwa.
- (b) Dikarolo 184A le 184B (1)(a), (b) le (d) tsa Molaotheo wa pele di tswelela go dirisiwa go fitlhelela fa di phimolwa ka Molao wa Palamente ya Molaotheo o mošwa go ya ka karolo 75 o o rebotsweng.

Peo ya Melao go ya ka Molaotheo o mošwa

21. (1) Fa go ya ka Molaotheo o mošwa, go tlhokega go bewa ga molao wa puso ya bosetšhaba kgotsa ya Porofense, molao o o jalo o tshwanela go bewa ke bothati bo bo lebaneng ka bonako bo bo kgonegang, morago ga letlha le Molaotheo o mošwa

o tseatsweng mo tirisong.

- (2) Karolo 198(b) ya Molaotheo o mošwa, ga e a tshwanela go tsena mo tirisong go fitlhelela fa molao o, go ya ka yona o tshwanetseng go bewa o beilwe.
- (3) Karolo 199(3)(a) ya Molaotheo o mošwa ga e a tshwanela go tsena mo tirisong pele ga dikgwedi tse tharo fa morago ga go amogelwa ga molao o.
- (4) Molao wa bosetšhaba o o lebeleletsweng go ya ka karolo 217(3) ya Molaotheo o mošwa o tshwanetse go bewa mo nakong ya dingwaga tse tharo morago ga go tsena mo tirisong ga Molaotheo o mošwa, fela go se nne teng ga molao o mo nakong e e beilweng ga go itse tsewetso ya maikemisetso a a umakiwang ke karolo 217(2).
- (5) Go fitlhelela Molao wa Palamente o o tlhalositweng mo karolo 65(2) ya Molaotheo o mošwa o tsenngwa mo tirisong, Kgotlapeomolao nngwe le nngwe ya porofense e tla swetsa tsamaiso ya yona ya gore ke bothati bofe jo e bo neelang baemedi ba bona go neelana ka diboutu boemong jwa bona mo Khanseleng ya Bosetšhaba ya Diporofense.
- (6) Go fitlhelela molao yo o tlhalositweng mo karolo 229(1)(b) ya Molaotheo o mošwa e tsenngwa mo tirisong, mmasepala o tsewela go kgona go tlhoma makgetho, makgethwana le makgetho a dithoto, a a neng a ntse a rebotswe go a tlhoma fa Molaotheo o simolola.

Tshwaragano Bosetšhaba le Poelano

22. (1) Mo godimo ga dikaelo tse dingwe tsa Molaotheo o mošwa le ntle le go phimolwa ga Molaotheo wa pele, dikaelo tsotlhe tse di amanang le tebelelo, go ya ka Molaotheo wa pele, tse di akareditsweng ka setlhogo “Tshwaragano Bosetšhaba le Poelano”, di tsewa jaaka karolo ya Molaotheo o mošwa. ka maikaelelo a Dikaelo tsotlhe tsa Molao wa Tsewetso ya Tshwaragano Bosetšhaba le Poelano, 1995 (Molao 34 wa 1995), o o tlhabolotsweng, go akarediwa maikaelelo a botlhokwa jwa ona.
- (2) Malebana le karolwana (1), letlha ‘6 Sedimonthole 1993’ mo le tlhagelelang teng mo dikaelong tsa Molaotheo o o fetileng ka fa tlase ga setlhogo ‘Tshwaragano ya Bosetšhaba le Poelano’, le tshwanetse go buisiwa e le ‘11 Motsheganong 1994’.

[Tematlaleletso (2) e tlaleleditswe ke k. 3 ya Molaotheo Tlhabololo wa Ntliha wa Molao wa 1997.]

Molaotlhommo wa Ditshwanelo

23. (1) Melao ya bosetšhaba e e solofetsweng go ya ka dikarolo 9(4), 32(2) le 33(3) tsa Molaotheo o mošwa, e tshwanetse go tlhonga mo nakong ya dingwaga tse tharo morago ga letsatsi le Molaotheo o mošwa o tseneng mo tirisong ka lona.
- (2) Go fitlhelela melao e e lebeleletsweng go ya ka dikarolo 32(2) le 33(3) tsa Molaotheo o mošwa, e bewa –
- (a) kgato ya botsamaisi jo bo ka fa molaong fa nngwe ya ditshwanelo kana dikgatlego tsa gagwe di amega kgotsa di tshosediswa;
  - (b) dikgato tse di rulaganeng tsa tsamaiso e e lolameng fa nngwe ya ditshiamelo kgotsa ditsholofelo tse di amogelesegang di amega kana di tshosediswa;
  - (c) go neelwa mabaka a kwadilwe tebang le tsamaiso e e amanang le nngwe ya ditshwanelo kana dikgatlhegelo tsa gagwe, ntle le fa mabaka a tsamaiso e e jalo a itsisitswe phatlalatsa; le
  - (d) tsamaiso e e lolameng tebang le mabaka a a jaana a a neilweng, fa e nngwe ya ditshwanelo e amega kgotsa e tshosediswa.”
- (3) Dikarolo 32(2) le 33(3) tsa Molaotheo o mošwa, di a fela fa melao e e lebeleletsweng mabapi le tsona e sa tsewetswa mo nakong ya dingwaga tse tharo fa morago ga go tse na tirisong ga Molaotheo o mošwa.

Tsamaiso-puso le Ditirelo tsa Pabalesego

24. (1) Dikarolo 82(4)(b), 215, 218(1), 219(1), 224 go isa go 228, 236(1),(2),(3),(6), (7)(b), le(8), 237(1) le(2)(a) le 239(4) le(5) tsa Molaotheo wa pele, di tswela go dirisiwa fela go tswana le fa Molaotheo o o sa phimolwa, go ikaegilwe ka –
- (a) ditlhabololo tsa dikarolo tse di tlhagisitsweng mo go
  - (b) tlhabololo nngwe le nngwe e e ka dirwang kgotsa go phimolwa ga dikarolo tseo ka Molao wa Palamente o o ka bewang go ya ka karolo 75 ya Molaotheo o mošwa; le
  - (c) go dumelana ga tsona le Molaotheo o mošwa.
- (2) Khomišene ya Bodiredipuso le dikhomišene tsa ditirelo tsa Porofense tse di umakiwang mo kgaolong 13 ya Molaotheo wa pele, di tswela go dirisiwa go ya ka kgaolo e, le melao e e amanang le kgaolo e, jaaka e kete kgaolo e ga e a phimolwa, go fitlhela Khomišene le dikhomišene tsa diporofense di tlošwa, ka Molao wa

Palamente o o amogelang, go ya ka karolo 75 ya Molaotseo o mošwa.

- (3) Go phimolwa ga Molaotseo wa pele ga go amane le kgoeletso e e ka dirwang go ya ka karolo 237(3) ya Molaotseo wa pele mme dikgoeletso tse dingwe tse di jalo di tla tswelela go dirisiwa, go ikaegilwe ka –
- (a) go tlhabololwa gongwe le gongwe kgotsa go phimolwa; le
  - (b) go dumelelana le Molaotseo o mošwa.

Tlaleletso ya dikiletso/dikganelo mo dikgotlatheomolaong

25. (1) Mongwe le mongwe mo Rephaboliki yo o neng a goga kotlo ya go feta dikgwedi tse 12 mo kgolegong ntle le tumelelo ya faene, fa Molaotseo o mošwa o tsena tirisong, ga a dumelelwa go nna leloko la Kokoano Bosetšhaba kana ya kgotlatheomolao ya Porofense.
- (2) Go ilelwa ga motho go ya ka temana (1) –
- (a) go khutla fa kotlo e ka emiswa ke go ikuela ka ngongorego kgatlanong le katlholo, kgotsa ya khutsafatswa go nna e e sa lekaneng go mo iletsa; le
  - (b) go khutla fa morago ga dingwaga tse tlhano a ntse a atlhotswe.

Puso selegae

26. (1) Go sa nyatwe ditaello tsa karolo 151, 155, 156 le 157 tsa Molaotseo o mošwa –
- (a) dikaello tsa Molao wa Kgabaganyo wa Pusoselegae, 1993 (Molao 209 wa 1993) jaaka fa o ka tlhabololwa nako le nako ke peomolao ya bosetšhaba go lepalepana le Molaotseo o mošwa, di nna mo tirisong malebana le Khansele ya Mmasepala go fitlha Khansele ya Mmasepala e e tsenang mo boemong jwa Khansele eo e kaiwa e tlhophilwe ka ntlha ya ditlhopo tsa kakaretso tsa ntlha tsa Dikhansele tsa Bommasepala morago ga tsenyotirisong ya Molaotseo o mošwa; le

[Tematlaleletso 26(1)(a) e emetswe ke k. 5(a) ya Molaotseo Tlhabololo wa Bobedi wa Molao wa 1998.]

- (b) moeteledipele wa setso wa morafe o o laolang ke thulaganyo ya molao wa setso, mme a nna mo karolong ya taolo ya Khansele ya Kgabaganyo ya Pusoselegae, Khansele ya kgabaganyo ya pusomorafe kgotsa khansele ya kgabaganyo ya boemedi, tse di umakwang mo Molaong wa Kgabaganyo wa Pusoselegae, 1993, mme e bile a supilwe go ya ka karolo 182 ya Molaotseo

wa pele, ke mookamedi-wa-kwa-ntle, yo a tshwanelwang ke go nna leloko la Khansele eo go fitlha Khansele ya Mmasepala e e tsenang mo boemong jwa khansele eo e kaiwa e tlhophilwe ka ntlha ya ditlhopho tsa kakaretso tsa ntlha tsa Dikhansele tsa Bommasepala morago ga tsenyotirisong ya Molaotheo o mošwa.

[Tematlaleletso (b) e emetswe ke k. 5(a) ya Molao 65 wa 1998.]

- (2) Karolo 245(4) ya Molaotheo wa pele e tswelala go dira, go fitlhelela tiriso ya karolo eo e khutla. Karolo 16(5) le(6) ya Molao wa Kgabaganyo wa Pusoselegae, 1933, o ka seka wa phimolwa pele ga di 30 Moranang 2000.

[Tematlaleletso (2) e tlhabolotswe ke k. 5(b) ya Molao 65 wa 1998.]

Polokego/tshomarelo ya Melao ya Palamente le ya Diporofense

- 27 . Dikarolo 82 le 124 tsa Molaotheo o mošwa ga di ame go bolokwa ga melao ya Palamente le ya Diporofense e e amogetsweng pele ga Molaotheo o mošwa o tsena mo tirisong.

Kwadiso ya dithoto tse di sa suteng tse e leng tsa puso

28. (1) Fa bothati jo bo nang le bokgoni bo tlhagisa setifikeiti se se reng thoto e e sa suteng e e leng ya puso e beilwe mo mmusong o o rileng go ya ka Karolo 239 ya Molaotheo o o fetileng, mokwadisi wa makwalo a dithoto o tshwanetse go dira dikwadiso kgotsa ditlanyo, mo rejisetareng e e maleba, setifikeite sa bosupi jwa dithoto kgotsa lokwalo lengwe go kwadisa thoto e e sa suteng eo mo leineng la mmuso oo.
- (2) Ga go na lekgetho la dithoto, tuelo kgotsa tuediso epe e e duelwang mabapi le go kwadisa go ya ka tematlaleletso (1).

TLALELETSO A

Ditlhabololo go Mametlelelo 2 ya Molaotheo wa pele

1. Go kwadiwa bošwa ga ntlha ya 1, ka ntlha e e latelang:

“1. Makoko a a kwadisitsweng go ya ka molao wa bosetšhaba le kgaisano ya ditlhopho tsa Ntlokokoano Bosetšhaba e tla kgetha bontlhopheng boemong jwa ditlhopho tseo, go tsamaelana le naanetlhopho le le rulagantsweng go ya ka Mametlelelo e, le molao wa bosetšhaba.”

2. Go kwadiwa bošwa ga ntlha ya 2, ka ntlha e e latelang

“(2) Palo ya ditokololo mo Ntlokokoano Bosetšhaba, jaaka go tihomamisitswe go ya ka karolo 46 ya Molaotheo o mošwa, di tla nna palo e e latelang:

- (a) Nngwe ya halofo ya palo ya manno, a tswa go lenaanepalo la dikgalo, a a rulagantsweng ke makoko a amegang, ka palo e e tihomamisitsweng go emala boloko jwa kgaolo nngwe le nngwe jaaka go rulagantswe ke Khomišene boemong jwa ditlhopho tse di latelang tsa Ntlokokoano, go etswe tlhoko tshedimosetso ya batlhophi ya dipalopalo, le ditshwaelo tsa makoko a a na leng kगतhego.
- (b) halofo e nngwe ya manno e tlopiwa go tswa go lenaanetlhopho la bosetšhaba le le rometsweng ke ke makoko a farologaneng, kgotsa go tswa go lenaanetlhopho la dikgaolo moo manaanetlhopho a bosetšhaba a neng a sa romelwa.”

3. Kemisetso ya ntlhana 3, ka ntlhana e e latelang:

“(3) Manaane a bontlhopheng a a rometsweng ke lekoko, ka kakaretso le tla kwadiwa maina a a sa feteng palo ya bontlhopheng e e lekanang le palo ya manno mo Ntlokokoano Bosetšhaba, mme lenaanetlhopho lengwe le lengwe le tla tlhagisa maina ka tatelano ya go ratega ga bona go ya ka tihomamiso ya lekoko.”

4. Tlhabololo ya ntlhana 5 ka go emisetsa mafoko a eteletseng temana(a) ka mafoko a a latelang:

“5. Bonno jo bo tlhalositsweng mo ntlha ya 2(a), di tla abiwa go ya ka dikgaolo go makoko a a gaisanelang ditlhopho ka mkgwa o o latelang.”

5. Tlhabololo ya ntlha ya 6 –

- (a) ka go fetola mafoko a a fa pele ga temana (a) ka mafoko a a latelang:
 “6. Bonno jo bo tlhalositsweng mo ntlha ya 2(b) bo tla abelwa makoko a gaisanelang ditlhopho, jaana;”;
- (b) Ka go kwala boemong jwa temana (a) temana e e latelang:
 “(a) Khouta ya diboutu tsa mannodi tla tlhomamisiwa ka go arola palogotlhe ya diboutu tse di amogetsweng naga ka bohara, tlhagisitsweng mo Ntlokokoano Bosetšhaba ka palo ya manno mo Ntlokokoanong bosetšhaba, e tlhakana le nngwe, le dipholo di tlhakannwa le nngwe, go tlhokomologwa dipalophatlo, e tla nna khouta ya diboutu ka bonno ka bonngwe.”

6. Tlhabololo ya ntlhana 7(3) ka go emisetsa temana(b) ka temana e e latelang:

“(b) Khouta e e tlhabolotsweng ya diboutu tsa bonno e tla tlhomamisiwa ka go aroganya palogotlhe ya diboutu tseo di dirilweng bosetšhaba, go ntshiwa palo ya diboutu tse di amogetsweng naga ka bophara boemong jwa lekoko le le tlhalositsweng mo temana (a) ka palo ya manno mo Ntlokokoano, go tlhakannwa le nngwe, go tloswa palo ya manno a abetsweng lekoko le le tlhalositsweng mo temana (a).”

7. Go kwadiwa bošwa ga ntlha ya 10 ka ntlha e e latelang:

“10. Palo ya manno mo kgotlapeomolao ya porofense e tla tlhomamisiwa go ya ka karolo 105 ya Molaotheo o mošwa.”

8. Go kwadiwa bošwa ga ntlha ya 11 ka ntlha e e latelang:

“11. Makoko a kwadisitsweng go ya ka molao ya bosetšhaba, mme a gaisanela ditlhopho, tsa kgotlapeomolao ya porofense, di tla tlhophela kgotlapeomolao ya porofense bontlhopheng boemong jwa ditlhopho tseo, ka manaanetlhopho a porofense a rulagantsweng go ya ka Mametelelo eno le molao wa bosetšhaba.”

9. Go kwadiwa bošwa ga ntlha ya 16 ka ntlha e e latelang:

Tlhomamo ya baemedi

- 16 (1) Morago fa palo ya diboutu e se na go badiwa, palo ya baemedi ba lekoko lengwe le lengwe e tlhomamisitswe le dipholo tsa diitlhopho di itsisitswe go

ya ka karolo 190 ya Molaotheo o mošwa, mo nakong ya matsatsi a mabedi, Mokhomišene morago ga tshwaelo, o tla tlhopa go tswa go lenaanethlhopho la bontlhophen, le le phatlalditsweng go ya ka molao wa bosetšhaba, baemedi ba lekoko lengwe le lengwe mo Kgotlapeomolao.

- (2) Go ya ka taelo ya karolo(1) fa leina la ntlhopheng le tlhagelela mo manaane a fetang bongwe a Ntlokokoano Bosetšhaba kgotsa mo manaane a Ntlokokoano Bosetšhaba le a kgotlapeomolao ya porofense (fa ditlhopho tsa Ntlokokoano le tsa kgotlapeomolao ya porofense di tshwarwa ka nako e le nngwe) mme ntlhopheng oo, o tshwanelwa ke go nna moemedi mo lebakeng le le fetang bongwe, lekoko le le tlišiseng manaane ao, le tshwanetse gore mo nakong ya matsatsi a le mabedi morago ga tshwaelo eo, e tla tlohesetsa Mokhomišene lenaane leo ntlhopheng a tsayang tiro mo go lona kgotsa o kgotlapeomolao eo ntlhopheng a tla tsayang tiro mo go yona, jaaka go ka nna, mme leina la ntlhopheng o le tla phimolwa mo manaane a mangwe.
- (3) Khomišene e tla re kwa ntle ga tiego ya phasalatsa lenaane la maina a baemedi mo kgotlapeomolaong kgotsa mo dipalamenteng.”

10. Tlhabololo ya ntlhana 18 ka go emisetsa temana (b) ka temana e e latelang:

“(b) Moemedi o supywa jaaka moemedi wa leruri mo Khanseleleng ya Bosetšhaba ya Diporofense;”

11. Kemisetso ya ntlhana 19 ka ntlhana e e latelang:

“19. Manaane a bontlhopheng a lekoko a a kailweng mo ntlhana 16(1) a ka tlaleletswa mo motlheng mongwe fela mo nakong nngwe le nngwe mo dikgweding tsa ntlha tse 12 tse di latelang letlha leo go tlhomilweng baemedi go ya ka ntlhana 16 le weditswe go tlatsa diphatlhatiro tsa nakwana; Fa fela tlaleletso ya go nna jalo e dirwa kwa bokhutlong jwa lenaane.”

12. Kemisetso ya ntlhana 23 ka ntlhana e e latelang:

“Diphatlhatiro

23 (1) Fa go na le phatlhatiro mo peomolaong e Mametlelelo e, e kayang, lekoko le le

tlhophileng leloko le le tlogelang phatlhatiro, le tla tlatsa phatlhatiro ka go tlhophatho –

- (a) yo leina la gagwe le tlhagelelang mo lenaaneng la bontlhopheng leo leloko le le tlogelang tiro le neng le tlhophilwe go tswa mo go lona; le
  - (b) yo e leng ene a latelang, a nonofile e bile e le motho yo a leng teng mo lenaaneng.
- (2) Tlhagiso ya go tlatsa phatlhatiro e tla isiswa kwa go Mmusakgotla e kwadilwe.
- (3) Fa lekoko le le emetsweng mo peomolaong le tlhatlhamologa kgotsa le emisa go nna teng mme le maloko a lona a tlogela manno go ya ka karolo 23A(1) Manno a a amegang a tla abelwa makoko a a setseng ka tekatekano ya boemedi, jaaka e kete manno ao ke a a tlogetsweng go ya ka temana 7 kgotsa 14, go laola gore ke lebaka lefe.”

13. Go tsenngwa ga ntlhana e e latelang morago ga ntlhana 23:

“Mabaka a tlaletso a go latlhegelwa ke botokololo jwa dikgotlapeomolao”

- 23A (1) Motho o latlhegelwa ke botokololo ba peomolao eo Mametlelele e e dirang mo go yona, fa motho yoo a emisa go nna leloko la lekoko leo le mo tlhophileng jaaka leloko la peomolao.
- (2) Lekoko lengwe le lengwe la Sepolotiki le ka fetola leina la lona mo nakong nngwe le nngwe le sa thibelelwe ke ntlhana(1).
- (3) Molao wa Palamente, mo nakong e e isegang ya go tsenngwa tirisong ga Molaotheo o mošwa o ka fetisiwa go ya ka karolo 76(1) go tlhabolola ntlhana e le 23 go neela mokgwa o ka ona go kgonagalang gore leloko la peomolao leo le latlhegelwang ke botokololo jwa lekoko le le mo tlhophileng, le tswelele go tshola botokololo jwa peomolao ya go nna jalo.
- (4) Molao wa Palamente o o kailweng mo ntlhana(3) o ka neela –
- (a) lekoko lengwe le lengwe le le leng teng go kopana le lekoko le lengwe; kgotsa
  - (b) lekoko lengwe le lengwe go kgaogana mo makokong a a fetang bongwe.”

14. Go phimolo ga ntlha ya 24.

15. Tlhabololo ya ntsha ya 25 –

- (a) ka go emisetsa tlhaloso ya “Khomishene” ka tlhaloso e e latelang: “‘Khomishene’ e raya/kaya Khomishene ya Ditlhopho e e kailweng mo karolong 190 ya Molaotheo o mošwa;” le
- (b) Go tsenya tlhaloso e e latelang morago ga tlhaloso ya “Ienaane la bosetšhaba “Molaotheo o mošwa’ o raya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa 1996;”

16. Go phimolo ga ntsha ya 26.

TLALELETSO B

Puso-tshwaraganelo ya Botsetšhaba: Lekala la Bosetšhaba

1. **Karolo 84 ya Molaotseo o mošwa e tseelwa go nna le dikarolotlaleletso tsa tlaleletso tse di latelang:**

“(3) Moporesidente o tshwanetse go rerisana le Batlatsabaporesidente ba khuduthamaga:

  - (a) go ntshetsapele tšhapololo le tiragatso ya dipholisi tsa puso ya bosetšhaba;
  - (b) mo mererong yotlhe e e amang taolo ya Kabinete le tiragatso ya ditiro tsa Kabinete;
  - (c) mo tiragatsong ya ditiro tsa Batlatsabaporesidente ba Khuduthamaga;
  - (d) pele go thapiwa go ya Molaotseo kgotsa molao mongwele mongwe, go akarediwa le go thapiwa ga baemediphaphare kgotsa baemedi babusisi;
  - (e) pele go tlhophiwa dikhomišene tsa dipatlisiso;
  - (f) pele a dira kgoeletso ya referantamo;
  - (g) pele a itshwarela kgotsa a emisa kotlhao ya basenyi.”

2. **Karolo 89 ya Molaotseo o mošwa e e tseelwa go nna le dikarolotlaleletso tsa tlaleletso tse di latelang:**

“(3) Dikarolwana(1) le(2) di akaretsa le Motlatsa-Poresidente wa Khuduthamaga.”

3. **Temana (a) ya karolo 90(1) ya Molaotseo o mošwa e tshwanetse buisega jaana:**

“(a) Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga yo o tlhomilweng ke Moporesidente;”

4. **Karolo 91 ya Molaotseo o mošwa e tshwanetse go buisega jaana:**

“Kabinete

91 (1) Kabinete e bopiwa ke Moporesidente, Batlatsa-BaPoresidente ba Khuduthamaga le –

  - (a) Ditona tse di sa feteng 27 mme e le maloko a Ntlokokoano Bosetšhaba a tlhophilweng go ya ka karolotlaleletso (8) go fitlha (12);le
  - (b) Eseng go feta Tona e nosi, e e seng leloko la maloko a 175 a Ntlokokoano Bosetšhaba mme le tlhophilwe go ya ka karolotlaleletso (13), fa fela

Moporesidente ka ditherisano le Batlatsa-BaPoresidente ba Khuduthamaga le baeteledipele ba makoko a a tsayang karolo, ba bona go le botlhokwa gore Tona eo, e lthopiwe ka bonako.

- (2) Lekoko lengwe le lengwe le le nang le manno bonnye a le 80 mo Ntlokokoano Bosetšhaba le na le tumelelo ya go kgetha Motlatsa-Moporesidente wa khuduthamaga mo gare ga ditokololo tsa Ntlokokoano.
- (3) Fa go se lekoko kgotsa lekoko le le lengwe fela le na le manno a le 80 kgotsa go feta, mo Ntlokokoano, lekoko le le nnang le manno a mantsi go gaisa, le lekoko le le nang le palo ya bobedi e e kwa godimo ya manno, makoko ao ka bobedi a tshwanetse go tlopha Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga mo ditokololong tsa Ntlokokoano.
- (4) Fa Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga a se na go tlophiwa, a ka ikgethela go nna dula entse e le leloko la Ntlokokoano kgotsa go tlogela go nna leloko la Ntlokokoano.
- (5) Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga, a ka diragatsa dithata le go dira ditiro tseo di neetsweng kantoro ya Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga ke Molaotheo kgotsa Moporesidente.
- (6) Motlatsa-Moporesidente wa khuduthamaga o tshwara marapo –
  - (a) go fitlha 30 Moranang 1999 ntle le fa a ka belesediwa kgotsa a tlosiwa ke lekoko le le maleba go ya ka mabaka a karotlaleletso (2)le(3); kgotsa
  - (b) go fitlha motho yo o tlophilweng jaaka Moporesidente morago ga tlhopho ngwe le ngwe ya Ntlokokoano Bosetšhaba e e dirilweng pele ga 30 Moranang 1999, a simolola tiro.
- (7) Phatlhathi mo kantorong ya Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga e ka tladiva ke lekoko le le tlophileng Motlatsa-Moporesidente yoo.
- (8) Lekoko le le nang le bonnye manno ale 20 mo Ntlokokoano Bosetšhaba e bile le dirile tshwetso ya go tsaya karologo puso ya bosetšhaba ya tshwaraganelo, le tshwanelwa ya go abelwa maemo le le nosi kgotsa go fetsa la Kabinete ya lefapha, go ya ka mokgwa o go tlophiwang Ditona ka wona go ya karotlaleletso (1)(a) go tsamaelana le selekanyo sa palo ya manno a sona mo Ntlokokoano Bosetšhaba, go tsamaelana le palo ya manno a makoko a mangwe a a tsayang karolo.
- (9) Mafapha a Kabinete a tshwanelwa ke go abelwa makoko a a tsayang karolo go ya ka

sekaelo se se latelang:

- (a) Khouta ya manno go ya ka lefapha e tshwanetse go laolwa ka go aroganya palogotlhe ya manno mo Ntlokokoano Bosetšhaba ao a kopanetsweng ke makoko a a tsayang karolo ka palo ya mafapha go tsamaelana le go tlhophiwa ga Ditona tse di umakilweng mo karolotlaleletso (1)(a), go thakangwa le lengwe.
  - (b) Dipholo, tse di sa kgaphelang thoko palo ya boraro le palo e e latelang, fa di le teng, ke khouta ya manno a lefapha.
  - (c) Palo ya mafapha a tshwanetseng go abelwa lekoko le le tsayang karolo le tlhomamiswa ka go arola palogotlhe ya manno a lekoko leo mo Ntlokokoano Bosetšhaba ka khoutha e e tlhalosistweng mo temana (b).
  - (d) Dipholo, go ya ka temana (e), di kaya palo ya mafapha a a tshwanetseng go abelwa lekoko leo.
  - (e) Fa tiragatso ya selekano se se fa godimo se tlhagiso kokeletso e e sa balelweng mo palong ya mafapha a abetsweng lekoko, kokeletso eo, e tla gaisana le dikokeletso tse dingwe tse di tshwanang tse di kokoantsweng fa lekoko lengwe kgotsa makoko mangwe, mme lefapha lengwe le lengwe kgotsa mafapha mangwe le mangwe a a salang a sa abiwa a tshwanetse go abelwa lekoko kgotsa makoko a a amegang ka tatelano ya dipalo tsa kokeletso e e kwa godimodimo.
- (10) Morago ga therisano le Batlatsabaporesidente ba Khuduthamaga le baeteledipele ba makoko a a tsayang karolo, Poresidente o tshwanetse go –
- (a) tlhomamisa mafapha ka totobalo a a tshwanetseng go abelwa makoko a tsayang karolo ka go farologana, go ya ka palo ya mafapha go tsamaelana le ditaello tsa karolotlaleletso (9);
  - (b) tlhopa boemong jwa leloko lengwe le lengwe la Ntlokokoano Bosetšhaba leo, e leng leloko la lekoko la lefapha leo, le le abetsweng go ya ka temana (a), jaaka Tona e e rweleng maikarabelo a lefapha leo;
  - (c) Fa go bonagala go le botlhokwa, go ya ka mabaka a Molaotheo, kgotsa dikgatlhagelo tsa taolo ya puso ka manontlhotlho, di sa tsamaelane le tlhomamiso ya temana (a) go tsamaelana le karolotlaleletso (9);
  - (d) go fedisa go tlhopho nngwe le nngwe ka fa tlase ga temana (b) –
    - (i) Fa Moporesidente a kopiwa go dira jalo ke moeteledipele wa lekoko leo leloko la Lekgotla la Khuduthamaga le amegang e leng leloko la Iona;

- kgotsa
- (ii) Fa go tlohega mo mabakeng a Molatheo kgotsa mo kgatlhegong ya Puso e e lolameng; kgotsa
- (e) go tlatsa, fa go tlohega, ka taolo ya tema(b), phatlhatiro mo ofising ya Tona.
- (11) Karolwana (10) e tshwanetse go diragatswa ka mowa o o akarediwang mo kakanyong ya puso ya tshwaraganelo ya bosetšhaba, mme Moporesidente le ba ba amegang ba tshwanetse ba batla go fitlhelela ditumelelano ka nako tsothe mo tirisong ya karolwana eo: ntle le fa ditumelelano di sa kgone go fitlhelelwe mo –
- (a) go diriseng thata e e tlhalositsweng mo temana (a),(c) kgotsa (d)(ii) ya karolotlaleletso eo, tshwetso ya Moporesidente e tla nna tshwetso ya bofelo;
- (b) go diriseng thata e e tlhalositsweng mo temana (b),(d)(i) kgotsa (e) ya karolotlaleletso eo, e ama motho yo e seng leloko la lekoko la Moporesidente, tshwetso ya moeteledipele wa lekoko leo motho yoo e leng leloko la lona e tla nna tshwetso ya bofelo; le
- (c) go diriseng thata e e tlhalositsweng mo temana (b) kgotsa (e) ya karolotlaleletso eo e amang motho yo e leng leloko la lekoko la Moporesidente, tshwetso ya Moporesidente e tla nna lefoko la bofelo.
- (12) Fa tlhomamiso nngwe ya dikabo tsa mafapha e fetolwa mo karolwaneng (10)
- (c) Ditona tse di amegang di tshwanetse go tlogela mafapha a bona, mme ba na le go ka thapiwa gape mo mafapheng a mangwe a a abetsweng makoko a a farologaneng a bona go ya ka tlhomamiso e e fetotsweng.
- (13) Poresidente –
- (a) ka therisano le Batlatsa-Poresidente ba Khuduthamaga le baeteledipele ba makoko a a tsayang karolo o tshwanetse –
- (i) go tlhoma lefapha le le rileng la Tona e e kailweng mo karolwaneng(1)
- (b) fa go ka tlohega;
- (ii) go thapa go ya ka lefapha leo, motho yo e seng leloko la Kokoano ya Bosetšhaba, jaaka Tona e e nang le maikarabelo a lefapha leo; le
- (iii) go tlatsa, fa go tlohega, phatlhatiro go ya ka lefapha leo; kgotsa
- (b) morago ga therisano le Batlatsa-Poresidente ba Khuduthamaga le baeteledipele ba makoko a a tsayang karolo, o tshwanetse go fedisa thapo nngwe le nngwe go ya ka temana(a) fa go ka nna botlhokwa mo mabakeng a Molatheo kgotsa mo kgatlhegong ya puso e e siameng.

- (14) Dikopano tsa kabinete di tshwanetse tsa tshwarwa marapo ke Moporesidente, kgotsa ke Motlatsa-Moporesidente wa Khuduthamaga fa Moporesidente a laela jalo. Fa fela Batlatsa-Poresidente ba Khuduthamaga ba tshwara marapo mo dikopanong tsa Kabinete ka go refosana ntle le fa go na le ditlhokego tsa potlako tsa puso le fa mowa wa kopano ya bosetšhaba o tlhoka jalo.
- (15) Kabinete e tshwanelwa ke go dira ka mokgwa o o tla nayang tshiamisetso go mowa wa tirisano mmogo o akarediawang mo pusong ya tshwaraganelo ya bosetšhaba le fela jaaka tlhokego ya puso e e nang le bokgoni.”

5. **Karolo 93 ya Molaotseo o mošwa e tshwanetse go buisega jaana:**

“Go thapiwa ga Batlatsa-Baporesidente

- 93 (1) Moporesidente morago ga buisana le Batlatsa-Baporesidente ba Khuduthamaga le baeteledipele ba makoko a tsayang karolo mo Kabineteng, a ka rebola diphatlhatiro tsa Batlatsa-Baporesidente.
- (2) Lekoko le na le tshiamelo ya go abelwa phatlha ya Motlatsa- Moporesidente e le nngwe kgotsa go feta go ya ka tekanyo e mafapha a Kabinete a abiwang ka yona.
- (3) Dikaelo tsa karolo 90 (10) go fitlha (12) di a dira, ka diphetogo tse di tlhokegang go Batlatsaditona, mme mo tiragatsong ya go nna jalo, taelo ya karolo eo go Tona kgotsa lefapha e tshwanetse go buisiwa jaaka taelo go Motlatsa-Moporesidente kgotsa phatla ya Botlatsa-Moporesidente ka go tshwana.
- (4) Fa motho a thapiwa jaaka Motlatsa-Moporesidente wa lefapha lengwe le lengwe leo le leng ka fa tlase ga tlhokomelo ya Tona –
- (a) Motlatsa-Moporesidente yoo, o tshwanetse go diragatsa le go dira mo boemong ba Tona e e maleba dithata dingwe le dingwe le ditiro tse di neetsweng Tona eo go ya ka peomolao nngwe le nngwe kgotsa ka ditaelo tsa Poresidente tseo di neetsweng Motlatsatona yoo ke Tona eo; le
- (b) go umakiwa gongwe le gongwe mo peomolaong nngwe le nngwe ga Tona eo, go tshwanelwa go thaloganyega jaaka go akaretsa go umakiwa ga Motlatsa Tona yo o diragatsang ditiro go ya ka ditaelo tsa temana (a) ke Tona yo Motlatsa- Moporesidente yoo a dirang boemong jwa gagwe.
- (5) Fa Motlatsa-Moporesidente a se teng kgotsa ka mabaka a a rileng a sa kgone go diragatsa nngwe ya dithata kgotsa ditiro tsa ofisi ya gagwe, Moporesidente a ka thapa Motlatsa-Moporesidente mongwe kgotsa motho mongwe go dira mo

maamong a Motlatsa-Moporesidente o o kaiwang, e ka nna go dira ka kakaretso kgotsa go dira thata kgotsa tiro nngwe e e kgethegileng.”

6. Karolo 96 ya Molatheo o mošwa e tshwanetse go nna le dikarotlaleletso tsa tlaletso tse di latelang:

- “(3) Ditona di ikarabela ka bongwe go Moporesidente le mo Ntlokokoano Bosetšhaba mo tsamaisong ya mafapha a bona, mme maloko otlhe a Kabinete a na le maikarabelo a kopanetsweng mo tiragatsong ya ditiro tsa puso ya bosetšhaba le maikemisetso a yona.
- (4) Ditona di tshwanetse go tsamaisa mafapha a bona go ya ka maikemisetso a a tthomamisitsweng ke Kabinete.
- (5) Fa Tona e palelwa ke go tsamaisa lefapha go ya ka maikemisetso a a tthomamisitsweng ke Kabinete, Moporesidente a ka batla gore Tona e e amegang, go ya ka tsamaiso ya lefapha le maikemisetso a lona.
- (6) Fa tona e e amegang e palelwa go inakanya le se se batlwang ke Poresidente mo tlase ga karotlaleletso (5), Moporesidente a ka tlosa Tona mo ofising –
- (a) fa e le Tona, e e tthalositsweng mo karolo 91(1)(a), morago ga dipuisano le Tona gape, fa Tona e se tokololo ya lekoko la ga Poresidente kgotsa e se moeteledipele wa lekoko le le tsayang karolo, le gona morago ga therisano le moeteledipele wa lekoko la Tona eo; kgotsa
- (b) fa e le Tona e e tthlositsweng mo karolo 91(1)(b), morago ga therisano le Batlatsa Moporesidente ba Khuduthamaga le baeteledipele ba makoko a a tsayang karolo.”

TLALELETSO C

Puso tshwaraganelo ya Bosetšhaba: Lekala la Porofense

1. Karolo 132 ya Molatheo o mošwa e tshwanetse go buisega jaana:

“Dikhansela tsa Khuduthamaga

- 132 (1) Dikhuduthamaga tsa Porofense di bopiwa ke Tonakgolo, le maloko a a sa feteng 10, a a supilweng ke Tonakgolo go ya ka karolwana e.
- (2) Lekoko leo le nang le maloko a a ka nnang diperesente tse 10 tsa manno mo peomolaong ya Porofense le tse re tshwetso ya go tsaya karolo mo pusong ya bosetšhaba ya kopanelo, le tshwanelwa go abelwa lefapha le le lengwe kgotsa go feta mo Khanseleng ya Khuduthamaga go lekana le palo ya manno a le a tshotseng mo leggotlapeomolao go lekanalekana le palo ya manno a a tshotseng ke makoko a mangwe a a tsayang karolo.
- (3) Mafapha a Lekgotla la Khuduthamaga a tshwanelwa ke go abelwa makoko a a farologaneng a a tsayang karolo go ya ka kaelo e e neetsweng mo karolong 91 (9) le mo go diragatseng taelo eo, taelo mo karolo eo, go –
- (a) kabinete, e tshwanetse go buisiwa jaaka taelo go Kgotla Khuduthamaga;
- (b) Tona, e tshwanetse go buisiwa aaka taelo go Kgotla Khuduthamaga; le
- (c) Ntlokokoano Bosetšhaba e tshwanetse go tsewa jaaka taelo ya kgotlapeomolao ya porofense.
- (4) Tonakgolo ya Porofense morago ga dipuisano le baeteledipele ba makoko a a tsayang karolo o tshwanetse –
- (a) go tlhomamisa mafapha a a tsepameng go abelwa makoko a farologaneng a a tsayang karolo go ya ka palo ya mafapha a abetsweng go ya ka karotlaleletso (3);
- (b) go thapa boemong jwa lefapha lengwe le lengwe, tokololo ya Kgotlapeomolao ya porofense, yo e leng tokololo ya lekoko leo lefapha leo le le abetsweng go ya ka temana(a) jaaka tokololo ya Lekgotla Khuduthamaga e e rweleng maikarabelo a lefapha leo;
- (c) fa go le botlhokwa go tsamaelana le mabaka a Molatheo, kgotsa mo

- kgatlhegong ya puso e manonthlotlho kgotsa phetolo ya tlhomamiso ngwe le ngwe go tsamaelana le temana (a) go ya ka karotlaleletso (3);
- (d) go fedisa kgetho nngwe le nngwe e e mo temana (b) –
- (i) fa Tonakgolo a kopiwa go dira jalo ke moeteledipele wa lekoko leo tokololo ya Kgotla Khuduthamaga ya go nna jalo e leng leloko; kgotsa
  - (ii) fa go le bothokwa go tsamaelana le mabaka a Molaotseo kgotsa mo dikgatlhegong tsa puso e e manonthlotlho; kgotsa
- (e) go tlatša phathatiro mo kantorong ya tokololo ya kgotla Khuduthamaga, fa go tlhokega, go ya ka temana (b).
- (5) Karotlaleletso (4) e tshwanetse go diragatswa ka mowa wa go matlafatsa puso ya tshwaraganelo ya bosetsšhaba, mme Tonakgolo le ba ba amegang ba tshwanetse go batla go fitlhelela ditumelelano ka nako tsotlhe mo tiragatsong ya karotlaleletso eo: ntle le fa ditumelelano di sa fitlhelelwe mo –
- (a) go diriseng thata e e tlhalositsweng mo temana (a),(c) kgotsa (d)(ii) ya karotlaleletso eo, tshwetso ya Tonakgolo ke yona e dirang;
  - (b) go diriseng thata e e tlhalositsweng mo temana (b),(d)(i) kgotsa (e) ya karotlaleletso eo, e ama motho yo e seng leloko la lekoko la Tonakgolo, tshwetso ya moeteledipele wa lekoko leo motho yoo e leng leloko la yona e tla nna lefoko la bofelo; le
  - (c) go diriseng thata e e tlhalositsweng mo temana (b) kgotsa (e) ya karotlaleletso e amang motho yo e leng leloko la lekoko la Tonakgolo, tshwetso ya Tonakgolo e tla nna lefoko la bofelo.
- (6) Fa kaelo nngwe le nngwe ya kabelo ya mafapha e fetolwa mo karotlaleletso (4) (c), ditokololo tse di amegang di tshwanetse go tlogela mafapha a bona mme ba na le go ka thaphiwa, fa go le maleba, gape mo mafapheng a mangwe a a abetsweng makoko a farologaneng a bona go ya ka mabaka a dikabo ka go farologana.
- (7) Dikopano tsa Kgotla Khuduthamaga di tshwanetse go okamiwa ke Tonakgolo ya Porofense.
- (8) Kgotla Khuduthamaga e tshwanetse go dira ka mokgwa o o tla nayang tshiamisetso go mowa wa tirisano mmogo o akarediawang mo pusong ya tshwaraganelo ya bosetsšhaba le fela jaaka tlhokego ya puso e e nang le bokgoni.”

2. Karolo 136 ya Molaotheo o mošwa e tshwanetse go nna le dikarolwana tsa tlaletso tse di latelang:

- “(3) Ditokololo tsa Makgotla Khuduthamaga di na le maikarabelo ka bongwe ka bongwe go Tonakgolo le go kgotlapeomolao ka tsamaiso ya mafapha a bona, mme ditokololo tsothe tsa Kgotla Khuduthamaga ka tsamaelano ba na le maikarabelo ka bojotlhe ka tiragatso ya ditiro tsa puso ya porofense le maikemisetso a yona.
- (4) Ditokololo tsa Makgotla Khuduthamaga di tshwanetse go tsamaisa mafapha a bona go ya ka maikaelelo a tshomamisitsweng ke Kgotla Khuduthamaga.
- (5) Fa tokololo ya Khuduthamaga e palelwa ke go tsamaisa lefapha go ya ka maikaelelo a Khuduthamaga, Tonakgolo a ka lopa tokololo e e amegang go lere tsamaiso ya lefapha mo tsamaelanong le maikaelelo a.
- (6) Fa tokololo e e amegang e palelwa ke go inaakanya le ditlhokego tsa Tonakgolo mo karolwaneng(5), Tonakgolo a ka tlosa tokololo eo mo tirong morago ga go rerisana le yona, le fa tokololo e se tokololo ya lekoko la Tonakgolo kgotsa e se moeteledipele wa lekoko le le tsayang karolo, le morago ga go rerisana le moeteledipele wa lekoko la tokololo eo.”

TLALELETSO D

Tsamaiso ya puso le Ditirelo tsa Pabalesego: Ditlhabololo ya Dikarolo tsa Molaotheo wa pele

1. Tlhabololo ya karolo 218 ya Molaotheo wa pele –

- (a) ka go kwala boemong jwa karolo(1) mafoko a fa pele ga temana (a) ka mafoko a a latelang:
“(1) ka taolo ya ditaello tsa Tona ya Polokego le Pabalesego, Mokomišenara wa Bosetšhaba o tla rwala maikarabelo a –”;
- (b) ka go kwala boemong jwa temana(b) ya karotlaleletso (1) ka temana e e latelang:
“(b) go thapiwa ga Bakomišenara ba Diporofense;”;
- (c) ka go kwala boemong jwa temana (d) ya karotlaleletso (1) ka temana e e latelang:
“(d) tlhotlhomiso le thibelo ya bosenyi bo bo rulagantsweng kgotsa bosenyi jo bo tlhokang tlhotlhomiso le thibelo ya bosetšhaba kgotsa bokgoni jo bo kgethegileng;” le
- (d) ka go kwala boemong jwa temana (k) ya karotlaleletso (1) ka temana e e latelang:
“(k) go tlhomiwa le ntshetsapele ya tolamo ya tshireletsego ya bosetšhaba go thapiwa ka maikaelele le ka kopo ya Mokomišenara wa Porofense;”;

2. Tlhabololo ya karolo 219 ya Molaotheo wa pele ka go kwala boemong jwa karotlaleletso (1) mafoko a fa pele ga temana (a) ka mafoko a a latelang:

“(1) ka taolo ya karolo 218(1), Mokomišenara wa Porofense o tla rwala maikarabelo a go –”.

3. Tlhabololo ya karolo 224 ya Molaotheo wa pele ka go kwala boemong jwa karotlaleletso (2) ditaello tse di latelang:

“Fa fela karolwana e le yona e tla dira go ditokololo tsa letsholo lengwe le lengwe le le tlhamseng le le tlhagisitseng lenaneo la bathhankedi ba lona morago ga tshimologo ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, 1993 (Molao 200 wa 1993), mme pele ga

kamogelo ya molao o mošwa o o kwadilweng go ya ka tthaloso ya karolo 73 ya Molaotheo oo, fa lekoko la sepolotiki le mo tlase ga bothati le taolo ya lona le emeng kgotsa le golagangwang le lona, e bile le ntshetsapele maikaelelo a lona le go tsaya karolo mo mererong ya Khausele ya Ntlokokoano Bosetšhaba le Makgotlapeomolao a Diporofense mo tlase ga Molaotheo o o tthalositsweng”.

4. Tlhabololo ya karolo 227 ya Molaotheo wa pele ka go emisetsa karolwana(2) ka karolwana e e latelang:

“(2) Letsholo la Bosetšhaba la Tshireletso le tla diragatsa dithata tsa lona le go dira ditiro tsa lona fela mo kgatlhegong ya bosetšhaba ka ditaelo tsa Kgaolo 11 ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Borwa, 1996.”

5. Tlhabololo ya karolo 236 ya Molaotheo wa pele –

- (a) ka go kwala boemong jwa karolotlaleletso (1) ka karolotlaleletso e e latelang:
 “(1) Botlhankedi ba puso, lefapha la puso, tsamaiso kgotsa tirelo ya pabalesego pele fela ga tshimologo ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, 1996 (fa morago ga fa o kaiwang jaaka Molaotheo o mošwa”), e dirileng ditiro tsa puso, e tswelwang go dira mo ditaelong tsa peomolao e e dirang mo go yona go fitlha e fedisiwa kgotsa e tsenngwa kgotsa e kopangwa mo setheong sengwe le sengwe se se maleba kgotsa e lekanyeditswe kgotsa e kopantswe le setheo sengwe le sengwe.”;
- (b) ka go emisetsa karolwana(6) ka karolwana e e latelang:
 “(6)(a) Moporesidente a ka tlhoma Khomišene go sekaseka bokhutlo kgotsa tlhabololo ya konteraka, go thapiwa kgotsa go tthatlosiwa, kgotsa go abelwa lebaka la tiro kgotsa maemo a go dira poelo nngwe, e e tlhageletseng fa gare ga 27 Moranang 1993 le 30 Phatwe 1994 tebang le motho mongwe le mongwe yo o tthalositsweng mo karolotlaleletso (2) kgotsa setlhophu sa batho ba ba maleba.
 (b) Khomišene e ka busetsa morago kgotsa ya fetola konteraka, go thapiwa, go tthatlosiwa kgotsa kabelo fa go sa siama kgotsa go sa supe tolamo mo mabakeng a morero.”; le
 (c) ka go dirisa “Molaotheo o”, gongwe le gongwe mo se se tlhagelelang gona mo karolo 236, ka “Molaotheo o mošwa”.

6. Tlhabololo ya karolo 237 ya Molaotheo wa pele –

- (a) ka go kwala boemong jwa temana (a) ya karolotlaleletso (1) ka temana e e latelang:
 “(a) Tekanyetso mo ditheong tse di tlhalositsweng mo karolo 236(1), go sa akarediwe matsholo a ntwana a tlhalositsweng mo karolo 224(2), e tla re morago ga tshimologo ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, 1996, di tsewelele ka maikaelelo a go tlhoma –
- (i) tsamaiso e e nang le bokgoni mo makaleng a bosetšhaba a puso go dira ka merero e e mo taolong ya molao wa makala a bosetšhaba; le
  - (ii) tsamaiso e e nang le bokgoni mo porofenseng nngwe le nngwe go dira ka merero e e mo taolong ya molao wa puso nngwe le nngwe ya porofense.”; le
- (b) ka go kwala boemong jwa temana (i) ya karolotlaleletso (2)(a) ka temana e e latelang:
 “(i) ditheo tse di tlhalositsweng mo karolo 236(1), ntle le matsholo a ntwana, di tla nna di le mo taolong ya puso ya bosetšhaba, e e tla nna di maikarabelo a a lebaganeng le tirisano ya mebuso ya diporofense.”

7. Tlhabololo ya karolo 239 ya Molaotheo wa pele ka go fetola karolotlaleletso (4) ka karolotlaleletso e e latelang:

- “(4) Ka taolo ya le go ya ka molao mongwe le mongwe o o maleba, dithoto, ditshwanelo, ditiro le disuga tsa matsholo otlhe a a tlhalositsweng mo karolo 224(2) di rwalwa ke Letsholo la Tshireletso la Bosetšhaba go ya ka ditaello tsa Tona ya Tshireletso.”

MAMETLELELO 6A

[Mametlelelo 6A e tsentswe ke k. 6 ya Molaothero Tlhabololo ya Bolesome ya Molao wa 2003 mme ya phimolwa ke k. 6 ya Molaothero Tlhabololo ya Bosomenne ya Molao wa 2008.]

MAMETLELELO 6B

[Mametlelelo 6B, eo pele e neng e le Mametlelelo 6A, e e tsentsweng ke k. 2 ya Molaotheo Tlhabololo ya Borobedi ya Molao wa 2002 e bile e kwadilwe gape k. 6 Molaotheo Tlhabololo ya Bolesome ya Molao wa 2003 mme e phimotswe ke k. 5 ya Molaotheo Tlhabololo ya Bosomethano ya Molao 2008.]

MAMETLELELO 7

MELAO E E PHIMOTSWENG

NOMORO LE NGWAGA WA MOLAO	SETLHOGO
Molao 2 wa 1993	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, 1993
Molao 2 wa 1994	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, 1994
Molao 3 wa 1994	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Bobedi ya Molao, 1994
Molao 13 wa 1994	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Boraro ya Molao, 1994
Molao 14 wa 1994	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Bone ya Molao, 1994
Molao 24 wa 1994	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Borataro ya Molao, 1994
Molao. 29 wa 1994	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Botlhano ya Molao, 1994
Molao 20 wa 1995	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Molao o o Tlhabolotsweng, 1995
Molao 44 wa 1995	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Bobedi ya Molao, 1995
Molao 7 wa 1996	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Molao o o Tlhabolotsweng, 1996
Molao 26 wa 1996	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa, Tlhabololo ya Boraro ya Molao, 1996

LENAANE0**(Ela tlhoko: dinomoro tse di fa thoko ga mareo di ke dinomoro tsa dikarolo)**

Pina ya bosetšhaba, 4

Moruni-Kakaretso, 181, 188

Bili ya Ditshwanelo -

Phitlhelelo go dikgotlatshekelo, 34

Phitlhelelo go tshedimosetso, 32

Tiragatso, 8

Batshwarwa, batlhatlhelwa le balatofadiwa, 35

Kokoano, ditshupetso, phiketo le phetišene, 17

Bana, 28

Boagi, 20

Ditlhophla tsa setso, bodumedi, le puo, 31

Thuto, 29

Pateletso ya ditshwanelo, 38

Tikologo, 24

Tekatekano, 9

Seriti sa botho, 10

Kgololosego le tshireletsego ya botho, 12

Kgololosego ya go nna leloko la mokgatlho, 18

Dikgotlatshekelo, 16

Kgololosego ya tsamao le bodulo, 21

Kgololosego ya bodumedi, tumelo le kakanyo, 15

Kgololosego ya kgwebo, tiro le boithutelo, 22

Tlhokomelo ya boitekanelo, dijo, metsi le tshireletsego ya loago, 27

Matlo, 26

Tlhaloso ya Molao wa Ditshwanelo tsa Botho, 39

Molaotlhommo wa Ditshwanelo, 23

Puo le setso, 30

Botshelo, 11

Tekanyetso ya ditshwanelo, 36

- Ditshwanelo tsa sepolotiki, 19
 Sephiri, 14
 Thoto, 25
 Tiragatso ya tsamaiso ya bosiamisi, 33
 Bokgoba, bolala le tiro ya pateletso, 13
- Maemo a tshoganyetso, 37
- Bolaodi jwa Kgaso, Go tlhomiwa ga tsona le metheo ya taolo, 181, 192
- Ditekanyetsokabo tsa bosetšhaba, diporofense le Bommasepala, 215
- Banka ya Naga, 223 - 225
- Meono ya tirisanommo go ya puso , 41
- Boagi, 3
- Kabinete, 91 - 99, 101, 102
- Go tlhomiwa ga tsona le metheo ya taolo, Ditiro tsa Khomišene ya Tekatekano ya Bong, 181, 187
- Khomišene ya Tsweletso le Tshireletso ya Ditshwanelo tsa
 Setso, Bodumedi, le Ditlhopho tsa dipuo, 181, 185, 186
- Melao e e nang le Kgotlhang, 146 - 150
- Dikgotlatshekelo-
- Kgotlatshekelo ya Molaotheo, 167
 Kgotlatshekelokgolo ya Aforika Borwa, 169
 Dikgotlatshekelo tse Dinngwe, 170
 Maatla a Dikgotlatshekelo mo mabakeng a molaotheo, 172
 Kgotlatshekelokgolo ya Boikuelo, 168
- Matsholotshireletso, 200 - 204
- Go tlhomiwa ga tsona le metheo ya taolo, 190,
- Ditsamaiso ya ditlhopho tsa badiredipuso
 ka fa Molaotheong, Mametlelelo 3, Karolo A
- Bothati jwa Khuduthamaga-
- Diporofense, 125
 Rephaboliki, 85
- Dikhansela tsa Khuduthamaga, 132 -141
- Ditšhelete, Bosetšhaba, 213, 214, 216, 217
- Ditšhelete, Porofense le Pusoselegae, 226 - 230
- Khomišene ya Tiriso ya Ditšhelete, 220 - 222
- Folaga ya bosetšhaba, 5

- Kabelo matlole ya makoko a sepolotiki, 236
- Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforika Borwa, 184
- Bolaodi jo bo Ikemetseng jwa Taolo ya Kgaso, 192
- Ditirelo tsa bothodi, 209, 210
- Molao wa boditšhabatšhaba, 231 - 233
- Bothati jwa boatlhodi, 165
- Batlhankedi ba boatlhodi, 174 - 177
- Khomišene ya Tirelo ya Boatlhodi, 178
- Lenaane la boatlhodi, 166
- Dipuo, 6
- Go tlhamiwa ga Melao, 73 - 82
- Matla a semolao a Rephaboliki, Maatla a semolao a naga, 43, 44
- Pusoselegae, 152, 163
- Bommasepala, 151 - 164
- Kokoano-bosetšhaba -
- Sebopego le dithlopho, 46
  - Ditshwetso, 53
  - Bopaki kgotsa tshedimosetso fa pele ga Ntlokokoano Bosetšhaba, 56
  - Dithata, 55
  - Phitlhelelo le botsaya karolo jwa setšhaba, 59
- Khansela ya Bosetšhaba ya Diporofense-
- Kabelo ya baemedi, 61
  - Sebopego, 60
  - Ditshwetso, 65
  - Bopaki kgotsa tshedimosetso fa pele ga Khansela ya Bosetšhaba, 69
- Go tsaya karolo ga makoko mo dikemeding tsa diporofense, Mametlelelo 3, Karolo B-
- Go tsaya karolo ga baemedi ba dipuso selegae, 67
  - Baemedi ba leruri, 62
  - Dithata, 68
  - Phitlhelelo le botsaya karolo jwa setšhaba, 72
- Palamente, 42
- Sepodisi, 205 - 208
- Ditonakgolo, 127 - 130
- Moporesitente, 83 - 89
- Bothati jwa Botšhotšhisi, 179
- Diporofense, 103
- Melaotheo ya Diporofense, 142 - 146

Makgotlapeomolao a diporofense, 142 – 146

Kopo ya ditokololo go Kgotlatshekelo ya Molaotheo, 122

Ditshwanelo tsa baemedi ba leruri, 113

Phitlhelelo le botsaya karolo jwa setšhaba, 118

Tsamaisopuso, 195

Khomišene ya Bodiredipuso, 196

Bodiredipuso, 197

Mosireletsi wa Setšhaba , 182

Ditirelo tsa pabalesego, 198, 199

Boikemisetso, 235

Bogolo jwa Molaotheo, 2

Magosi, 211, 212